

DIREKTIVER

EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS DIREKTIV 2009/72/EF

af 13. juli 2009

om fælles regler for det indre marked for elektricitet og om ophævelse af direktiv 2003/54/EF

(EØS-relevant tekst)

EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION
HAR —

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske
Fællesskab, særlig artikel 47, stk. 2, artikel 55 og 95,

under henvisning til forslag fra Kommissionen,

under henvisning til udtalelse fra Det Europæiske Økonomiske og
Sociale Udvalg ⁽¹⁾,

under henvisning til udtalelse fra Regionsudvalget ⁽²⁾,

efter proceduren i traktatens artikel 251 ⁽³⁾, og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) Formålet med det indre marked for elektricitet, som siden 1999 gradvis har taget form i Fællesskabet, er at stille reelle valgmuligheder til rådighed for alle forbrugere i Den Europæiske Union, privatpersoner som erhvervsdrivende, åbne nye forretningsmuligheder og fremme handelen over grænserne, så der derved kan opnås effektiviseringsgevinster, konkurrencedygtige priser og højere servicestandarder, og at bidrage til øget forsyningssikkerhed og bæredygtighed.
- (2) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2003/54/EF af 26. juni 2003 om fælles regler for det indre marked for elektricitet ⁽⁴⁾ har bidraget væsentligt til skabelsen af et sådant indre marked for elektricitet.
- (3) De rettigheder, der er sikret EU-borgerne i traktaten, herunder fri bevægelighed for varer og tjenesteydelser og fri

etableringsret kan kun udøves i et helt åbent marked, hvor alle forbrugere frit kan vælge leverandør, og alle leverandører frit kan levere til deres kunder.

- (4) På nuværende tidspunkt er der dog hindringer for salget af elektricitet på lige vilkår og uden diskrimination eller ugunstige betingelser i Fællesskabet. Navnlig kan endnu ikke alle medlemsstaterne sikre ikke-diskriminerende netadgang og myndighedstilsyn på samme effektive niveau.
- (5) En sikker elektricitetsforsyning er af vital betydning for udviklingen af det europæiske samfund, for gennemførelsen af en bæredygtig politik for klimaforandringer og for fremme af konkurrenceevnen på det indre marked. Med henblik herpå bør sammenkoblinger på tværs af grænserne videreudvikles for at sikre forbrugere og erhvervsliv i Fællesskabet et udbud af alle energikilder til den mest konkurrencedygtige pris.
- (6) Et velfungerende indre marked for elektricitet bør give producenterne den nødvendige tilskyndelse til at investere i ny energiproduktion, herunder elektricitet fra vedvarende energikilder, idet der lægges særlig vægt på de mest isolerede lande og regioner på Fællesskabets energimarked. Et velfungerende marked bør også sikre forbrugerne passende foranstaltninger med henblik på at fremme en mere effektiv energiudnyttelse, og en forudsætning herfor er sikre energiforsyninger.
- (7) Kommissionens meddelelse af 10. januar 2007 »En energipolitik for Europa« fremhæver, hvor vigtigt det er at fuldføre det indre marked for elektricitet og skabe lige vilkår for alle elektricitetsvirksomheder, der er etableret i Fællesskabet. Meddelelserne fra Kommissionen af 10. januar 2007 »Udsigterne for det indre gas- og elmarked« og »Undersøgelse i henhold til artikel 17 i forordning (EF) nr. 1/2003 af den europæiske gas- og elsektor (endelig rapport)« viste, at de nuværende regler og foranstaltninger ikke skaber de fornødne rammer for, at målet om et velfungerende indre marked kan opfyldes.

⁽¹⁾ EUT C 211 af 19.8.2008, s. 23.

⁽²⁾ EUT C 172 af 5.7.2008, s. 55.

⁽³⁾ Europa-Parlamentets udtalelse af 18.6.2008 (endnu ikke offentliggjort i EUT), Rådets fælles holdning af 9.1.2009 (EUT C 70 E af 24.3.2009, s. 1) og Europa-Parlamentets holdning af 22.4.2009 (endnu ikke offentliggjort i EUT). Rådets afgørelse af 25.6.2009.

⁽⁴⁾ EUT L 176 af 15.7.2003, s. 37.

- (8) For at sikre konkurrence og elektricitetsforsyning til den mest konkurrencedygtige pris bør medlemsstaterne og de nationale regulerende myndigheder lette grænseoverskridende adgang for nye leverandører af elektricitet fra forskellige energikilder samt for nye leverandører af energiproduktion.
- (9) Uden effektiv adskillelse mellem net på den ene side og produktions- og forsyningsvirksomhed på den anden side (»effektiv adskillelse«) er der risiko for forskelsbehandling, ikke kun hvad angår netdriften, men også hvad angår incitamentet for vertikalt integrerede virksomheder til at investere tilstrækkeligt i deres net.
- (10) De regler om selskabsretlig og funktionel adskillelse, der er fastsat i direktiv 2003/54/EF, har dog ikke ført til effektiv adskillelse for transmissionssystemoperatørernes vedkommende. På mødet den 8. og 9. marts 2007 opfordrede Det Europæiske Råd derfor Kommissionen til at udarbejde lovgivningsforslag om »effektiv adskillelse af forsynings- og produktionsaktiviteter fra netdrift«.
- (11) Effektiv adskillelse kan kun sikres ved at fjerne de vertikalt integrerede virksomheders incitament til at diskriminere mod konkurrenter, hvad netadgang og investeringer angår. Ejerskabsmæssig adskillelse, der indebærer udpegning af netejeren som systemoperatør og dennes uafhængighed af alle forsynings- og produktionsinteresser, er klart en effektiv og stabil måde at løse den iboende interessekonflikt på og sikre forsynings sikkerheden. Derfor betegnede Europa-Parlamentet i sin beslutning af 10. juli 2007 om udsigterne for det indre gas- og elmarked ⁽¹⁾ ejerskabsmæssig adskillelse på transmissionsniveauet som det mest effektive middel til at fremme investeringer i infrastruktur på en ikke-diskriminerende måde, fair netadgang for nytilkomne virksomheder og markedsgennemsigtighed. Medlemsstaterne bør derfor i forbindelse med ejerskabsmæssig adskillelse forpligtes til at sikre, at den eller de samme personer ikke har ret til at udøve kontrol over en produktions- eller forsyningsvirksomhed, samtidig med at vedkommende udøver kontrol eller rettigheder over en transmissionssystemoperatør eller et transmissionssystem. Omvendt bør kontrol over et transmissionssystem eller en transmissions-systemoperatør udelukke muligheden for at udøve kontrol eller rettigheder over for et produktions- eller forsyningsvirksomhed. En produktions- eller forsyningsvirksomhed bør inden for disse grænser have mulighed for at have en minoritetskapitalandel i en transmissionssystemoperatør eller et transmissionssystem.
- (12) Enhver ordning for adskillelse bør effektivt kunne løse eventuelle interessekonflikter mellem producenter, leverandører og transmissionssystemoperatører for at skabe incitamenter til de nødvendige investeringer og sikre nye markedsdeltagere adgang under en gennemsigtig og effektiv reguleringsordning og må ikke føre til en for kostbar reguleringsordning for de nationale regulerende myndigheder.
- (13) Definitionen af ordet »kontrol« er taget fra Rådets forordning (EF) nr. 139/2004 af 20. januar 2004 om kontrol med fusioner og virksomhedsovertagelser (EF-fusionsforordningen) ⁽²⁾.
- (14) Da ejerskabsmæssig adskillelse i nogle tilfælde kræver, at virksomhederne omstruktureres, bør de medlemsstater, der beslutter sig for ejerskabsmæssig adskillelse, indrømme ekstra tid til at gennemføre de relevante bestemmelser. Da der er vertikale forbindelser mellem elektricitets- og gassektoren, bør bestemmelserne om adskillelse gælde på tværs af de to sektorer.
- (15) For at sikre, at netdriften foregår i fuld uafhængighed af forsynings- og produktionsinteresser og for at hindre, at der udveksles fortrolige oplysninger, bør den samme person i forbindelse med ejerskabsmæssig adskillelse ikke være medlem af de ledende organer for både en transmissionssystemoperatør eller et transmissionssystem og en virksomhed, der varetager produktions- eller forsyningsopgaver. Af samme grund bør den samme person ikke have ret til at udpege medlemmer til en transmissionssystemoperatørs eller et transmissionssystems ledende organer og til at udøve kontrol eller rettigheder over en produktions- eller forsyningsvirksomhed.
- (16) Ved at oprette en system- eller transmissionsoperatør, der er uafhængig af forsynings- og produktionsinteresser, bør det kunne sikres, at adskillelsen af interesser bliver effektiv, selv om en vertikalt integreret virksomhed fortsat ejer netaktiverne, forudsat at en sådan uafhængig system- eller transmissionsoperatør varetager alle de opgaver, der påhviler en systemoperatør, og forudsat at der indføres detaljeret regulering og et omfattende myndighedstilsyn.
- (17) Når en virksomhed, der ejer et transmissionssystem, den 3. september 2009 indgår i en vertikalt integreret virksomhed, bør medlemsstaterne derfor have mulighed for at vælge mellem ejerskabsmæssig adskillelse og oprettelse af en system- eller transmissionsoperatør, der er uafhængig af forsynings- og produktionsinteresser.
- (18) For at interesserne for aktionærer i vertikalt integrerede virksomheder kan ydes fuld beskyttelse, bør medlemsstaterne have mulighed for at gennemføre ejerskabsmæssig adskillelse, enten ved direkte afhændelse eller ved opdeling af den integrerede virksomheds aktier i aktier i netvirksomheden og aktier i de tilbageværende forsynings- og produktionsvirksomheder, forudsat at de krav, ejerskabsmæssig adskillelse indebærer, opfyldes.

⁽¹⁾ EUT C 175 E af 10.7.2008, s. 206.

⁽²⁾ EUT L 24 af 29.1.2004, s. 1.

- (19) Det bør gennem specifikke tillægsregler sikres, at løsningerne med en uafhængig system- eller transmissionsoperatør bliver fuldt ud effektive. Reglerne om den uafhængige transmissionsoperatør skaber hensigtsmæssige reguleringsrammer til sikring af fair konkurrence, tilstrækkelige investeringer, adgang for nye markedsdeltagere og integration af elektricitetsmarkederne. Effektiv adskillelse via den uafhængige transmissionsoperatør bør være baseret på en søjle af organisatoriske foranstaltninger og foranstaltninger vedrørende styring af transmissionssystemoperatørerne og på en søjle af foranstaltninger vedrørende investeringer, der sammenkobler ny produktionskapacitet med nettet og markedsintegrationen gennem et regionalt samarbejde. Transmissionsoperatørens uafhængighed bør bl.a. også sikres gennem visse »afkølingsperioder«, hvor der ikke udøves nogen ledelse eller anden relevant aktivitet i den vertikalt integrerede virksomhed, der giver adgang til samme oplysninger som dem, der kunne opnås i en ledelsesfunktion. Systemet med effektiv adskillelse af uafhængige transmissionssystemoperatører er i overensstemmelse med de krav, som Det Europæiske Råd fastlagde på sit møde den 8. og 9. marts 2007.
- (20) For at styrke konkurrencen på det indre marked for elektricitet bør store erhvervskunder kunne vælge deres leverandører og indgå kontrakt om elektricitetsleverancer med flere leverandører. Sådanne kunder bør beskyttes mod eneretsklausuler, hvis sigte er at udelukke konkurrerende og/eller supplerende tilbud.
- (21) En medlemsstat har ret til at vælge fuld ejerskabsmæssig adskillelse på sit område. Når en medlemsstat har benyttet sig af denne ret, har en virksomhed ikke ret til at oprette en uafhængig system- eller transmissionsoperatør. Desuden kan en virksomhed, der varetager produktions- eller forsyningsopgaver, ikke direkte eller indirekte udøve kontrol eller rettigheder over en transmissionssystemoperatør fra en medlemsstat, der har valgt fuld ejerskabsmæssig adskillelse.
- (22) Der vil med dette direktiv forekomme forskellige former for organisation af markederne i det indre marked for elektricitet. De foranstaltninger, som medlemsstaterne kan træffe for at sikre ensartede vilkår, bør være begrundet i tvingende almene hensyn. Kommissionen bør høres om foranstaltningernes forenelighed med traktaten og fællesskabsretten.
- (23) Ved gennemførelsen af effektiv adskillelse bør princippet om ikke-diskrimination mellem den offentlige og den private sektor respekteres. Derfor bør en og samme person ikke, hverken alene eller i fællesskab med andre, kunne udøve kontrol eller rettigheder, i strid med bestemmelserne om ejerskabsmæssig adskillelse eller løsningen med den uafhængige systemoperatør, over organerne i både transmissionssystemoperatøren eller transmissionssystemet og produktions- eller forsyningsvirksomhederne, hvad sammensætning, afstemning eller beslutningsproces angår. Forudsat at den pågældende medlemsstat kan påvise, at kravet er overholdt, bør to separate offentlige organer, hvad angår ejerskabsmæssig adskillelse og løsningen med den uafhængige systemoperatør, have mulighed for at kontrollere produktions- og forsyningsaktiviteter på den ene side og transmissionsaktiviteter på den anden side.
- (24) Der bør være fuld effektiv adskillelse af netaktiviteter og forsynings- og produktionsaktiviteter i hele Fællesskabet både for fællesskabs- og ikke-fællesskabs-virksomheder. For at sikre, at netaktiviteter og forsynings- og produktionsaktiviteter i hele Fællesskabet forbliver adskilt fra hinanden, bør de regulerende myndigheder have beføjelse til at afvise certificering af transmissionssystemoperatører, som ikke overholder reglerne om adskillelse. For at sikre ensartet anvendelse af disse bestemmelser i hele Fællesskabet bør de regulerende myndigheder tage videst muligt hensyn til Kommissionens udtalelse, når de træffer certificeringsafgørelser. For tillige at sikre overholdelse af Fællesskabets internationale forpligtelser og solidaritet og energisikkerhed i Fællesskabet bør Kommissionen have ret til at afgive en udtalelse om en certificeringsafgørelse over for en transmissionssystemejer eller transmissionssystemoperatør, der kontrolleres af en eller flere personer fra et eller flere tredjelande.
- (25) Energiforsyningsikkerhed er af stor betydning for den offentlige sikkerhed og hænger derfor tæt sammen med et velfungerende indre marked for elektricitet og integrationen af de isolerede elektricitetsmarkeder i medlemsstaterne. Elektricitet kan kun bringes ud til EU-borgerne gennem nettet. Velfungerende elektricitetsmarkeder, og navnlig net og andre elektricitetsforsyningsanlæg, spiller en afgørende rolle for den offentlige sikkerhed, økonomiens konkurrenceevne og EU-borgernes velfærd. Personer fra tredjelande bør derfor kun få tilladelse til at kontrollere et transmissionssystem eller en transmissionssystemoperatør, hvis de opfylder kravene om effektiv adskillelse, som finder anvendelse i Fællesskabet. Uden at det berører Fællesskabets internationale forpligtelser, er det Fællesskabets opfattelse, at elektricitetstransmissionssystemsektoren er af stor betydning for Fællesskabet, hvorfor der er behov for supplerende beskyttelsesforanstaltninger til fortsat sikring af energiforsyningen til Fællesskabet for at undgå trusler mod den offentlige orden og den offentlige sikkerhed i Fællesskabet og mod EU-borgernes velfærd. Energiforsyningsikkerheden i Fællesskabet kræver især en vurdering af uafhængigheden af netdriften, af graden af Fællesskabets og de enkelte medlemsstaters afhængighed af energiforsyning fra tredjelande og af, hvordan både indenrigs- og udenrigshandel samt investering i energi behandles i et

bestemt tredjeland. Forsyningssikkerheden bør derfor vurderes på grundlag af de faktiske omstændigheder i hvert enkelt tilfælde samt rettigheder og forpligtelser efter international ret, især de internationale aftaler mellem Fællesskabet og det pågældende tredjeland. Kommissionen opfordres til, når det er relevant, at forelægge henstillinger til at forhandle om relevante aftaler med tredjelande vedrørende sikring af energiforsyningen til Fællesskabet eller til at medtage de nødvendige spørgsmål i andre forhandlinger med disse tredjelande.

- (26) Ikke-diskriminerende adgang til distributionsnettet er afgørende for downstream-adgangen til detailkunderne. Mulighederne for at forskelsbehandle tredjeparter, hvad adgang og investeringer angår, er imidlertid mindre betydningsfulde på distributionsniveauet end på transmissionsniveauet, hvor overbelastningsproblemer og indflydelse fra produktions- eller forsyningsinteresser i almindelighed er større end på distributionsniveauet. Dertil kommer, at selskabsretlig og funktionel adskillelse af distributionssystemoperatører i overensstemmelse med direktiv 2003/54/EF først blev obligatorisk fra den 1. juli 2007, hvorfor det stadig står tilbage at vurdere virkningerne af denne regel på det indre marked for elektricitet. De nuværende regler for selskabsretlig og funktionel adskillelse kan føre til effektiv adskillelse, forudsat at de defineres tydeligere, gennemføres korrekt og overvåges nøje. For at sikre lige vilkår i detailleret bør distributionssystemoperatørernes aktiviteter derfor overvåges, så de hindres i at udnytte deres vertikale integration til at styrke deres stilling i konkurrencen på markedet, i særdeleshed i forhold til privatkunder og små erhvervskunder.
- (27) Medlemsstaterne bør tilskynde til modernisering af distributionsnettene, f.eks. ved at indføre intelligente net, der etableres på en måde, som tilskynder til decentral produktion og energieffektivitet.
- (28) I forbindelse med mindre systemer skal hjælpefunktioner eventuelt sikres af transmissionssystemoperatører, der er sammenkoblet med det lille system.
- (29) For ikke at pålægge små distributionssystemoperatører en uforholdsmæssig stor finansiel og administrativ byrde bør medlemsstaterne om nødvendigt kunne undtage de pågældende virksomheder fra kravene om selskabsretlig adskillelse vedrørende distribution.
- (30) Anvendes der et lukket distributionssystem til at sikre optimal effektivitet af en integreret energiforsyning, som kræver særlige operationelle standarder, eller opretholdes et lukket distributionssystem primært til brug for ejeren af systemet, bør det være muligt at fritage distributionssystemoperatøren for forpligtelser, som ville udgøre en unødvendig administrativ byrde, på grund af det særlige

forhold mellem distributionssystemoperatøren og brugerne af systemet. Industrielle, kommercielle eller delte serviceanlæg som f.eks. jernbanestationers bygninger, lufthavne, hospitaler, store campingpladser med integrerede faciliteter eller kemiske industrianlæg kan omfatte lukkede distributionssystemer som følge af den særlige karakter af deres drift.

- (31) Bevillingsprocedurerne bør ikke føre til en administrativ byrde, der står i misforhold til elektricitetsproducenternes størrelse og potentielle indvirkning. Urimeligt langvarige bevillingsprocedurer kan udgøre en hindring for adgang for nye markedsdeltagere.
- (32) Der bør træffes yderligere foranstaltninger for at sikre gennemsigtige og ikke-diskriminerende tariffer for adgang til nettene. Disse tariffer bør finde anvendelse på alle systembrugere på et ikke-diskriminerende grundlag.
- (33) Med direktiv 2003/54/EF er der indført krav om, at medlemsstaterne skal udpege reguleringsmyndigheder med nærmere bestemte beføjelser. I mange tilfælde viser erfaringerne imidlertid, at reguleringens effektivitet ofte hæmmes af, at reguleringsmyndighederne ikke er tilstrækkelig uafhængige af regeringen og ikke har tilstrækkelige beføjelser og handlemuligheder. Derfor opfordrede Det Europæiske Råd på mødet den 8. og 9. marts 2007 Kommissionen til at udarbejde lovgivningsforslag om yderligere harmonisering af nationale energireguleringsmyndigheders beføjelser og styrkelse af deres uafhængighed. Der bør være mulighed for, at disse nationale regulerende myndigheder omfatter både elektricitets- og gassektoren.
- (34) Det er nødvendigt, at energireguleringsmyndigheder kan træffe afgørelser i alle reguleringsspørgsmål og være fuldt uafhængige af alle andre offentlige og private interesser, hvis det indre marked for elektricitet skal kunne fungere efter hensigten. Dette udelukker hverken domstolskontrol eller parlamentets tilsyn i overensstemmelse med medlemsstaternes forfatningsmæssige lovgivning. Endvidere er den nationale lovgivers godkendelse af reguleringsmyndighedens budget ikke en hindring for budgetmæssig autonomi. Bestemmelserne om autonomi i forhold til gennemførelsen af det tildelte budget bør gennemføres inden for de rammer, som fastsættes af den nationale budgetlovgivning og -regler. Det bør være muligt for medlemsstaterne at tage behørigt hensyn til de disponible menneskelige ressourcer og bestyrelsens størrelse, samtidigt med at de bidrager til den nationale regulerende myndigheds uafhængighed fra politiske eller økonomiske interesser via en passende rotationsordning.
- (35) For at sikre en effektiv markedsadgang for alle markedsdeltagere, herunder nye virksomheder, er det nødvendigt at indføre ikke-diskriminerende og omkostningsrelaterede balanceringsmekanismer. Så snart elektricitetsmarkedet er tilstrækkeligt smidigt, bør dette opnås ved indførelse af

gennemsigtige markedsbaserede mekanismer for forsyning og køb af elektricitet, som der er behov for inden for rammerne af balanceringskravene. Så længe et sådant smidigt marked ikke findes, bør de nationale regulerende myndigheder spille en aktiv rolle for at sikre, at tarifferne for balanceringsydelser er ikke-diskriminerende og afspejler omkostningerne. Samtidig bør der opstilles passende incitamenter til at balancere produktionen og forbruget af elektricitet og til ikke at bringe systemet i fare. Transmissionssystemoperatørerne bør gøre det lettere for endelige kunder og repræsentanter for endelige kunder at deltage på reserve- og balanceringsmarkeder.

(36) De nationale regulerende myndigheder bør selv kunne fastsætte eller godkende tariffer eller de metoder, der ligger til grund for beregningen af tarifferne, på grundlag af et forslag fra transmissionssystemoperatører eller distributions-systemoperatører eller på grundlag af et forslag, som disse operatører og brugerne af nettene er enige om. Ved udførelsen af disse opgaver bør de nationale regulerende myndigheder sikre, at transmissions- og distributionstarifferne er ikke-diskriminerende og afspejler omkostningerne, og tage hensyn til de langsigtede, marginale, sparede netomkostninger som følge af decentral produktion og foranstaltninger til efterspørgselsstyring.

(37) Energireguleringsmyndigheder bør have beføjelse til at træffe bindende afgørelser i forhold til elektricitetsvirksomheder og til at pålægge elektricitetsvirksomheder, der ikke opfylder deres forpligtelser, sanktioner, der er effektive, står i rimeligt forhold til overtrædelsen og har afskrækkende virkning eller til at foreslå at en kompetent domstol pålægger dem sådanne sanktioner. Energireguleringsmyndigheder bør også, uanset anvendelsen af konkurrencereglerne, have beføjelse til at træffe afgørelse om passende foranstaltninger, der sikrer forbrugerne fordele gennem fremme af den effektive konkurrence, der er en forudsætning for et velfungerende indre marked for elektricitet. Oprettelsen af virtuelle kraftværker — et elektricitetsfrigivelsesprogram, hvorved elektricitetsvirksomheder, er forpligtet til enten at sælge en vis mængde elektricitet til eller stille den til rådighed for interesserede leverandører i et givet tidsrum eller give disse adgang til dele af produktionskapaciteten — er én af de mulige foranstaltninger, der kan anvendes til at fremme effektiv konkurrence og sikre, at markedet fungerer korrekt. Energireguleringsmyndigheder bør også bemyndiges til at bidrage til at sikre høje standarder for forsyningspligt og offentlig service under hensyntagen til markedsåbningen, beskyttelsen af sårbare kunder samt den fulde effektivitet af forbrugerbeskyttelsesreglerne. Disse bestemmelser bør hverken indskrænke Kommissionens beføjelser, hvad anvendelsen af konkurrencereglerne angår, herunder dens beføjelse til at undersøge fusioner med en fællesskabsdimension, eller reglerne for det indre marked, som f.eks. de frie kapitalbevægelser. Det uafhængige organ, ved hvilket en part, der er berørt af en afgørelse truffet af

en national reguleringsmyndighed, har klageret, kunne være en domstol eller en lignende instans, som har kompetence til at foretage domstolskontrol.

(38) En harmonisering af de nationale regulerende myndigheders beføjelser bør omfatte beføjelser til at tilbyde elektricitetsvirksomheder incitamenter og at pålægge elektricitetsvirksomheder sanktioner, der er effektive, står i rimeligt forhold til overtrædelsen og har afskrækkende virkning eller til at foreslå, at en kompetent domstol pålægger dem sådanne sanktioner. Desuden bør regulerende myndigheder have beføjelse til at anmode om relevante oplysninger fra elektricitetsvirksomhederne samt foretage passende og fyldestgørende undersøgelser og bilægge tvister.

(39) Det indre marked for elektricitet lider under mangel på likviditet og gennemsigtighed, hvilket hindrer effektiv resourceallokering, begrænser mulighederne for risikodækning og spærrer vejen for nye investorer. Der er behov for at øge konkurrencen og forsyningssikkerheden ved at lette integrationen af nye kraftværker i alle medlemsstaters elektricitetsnet og ved navnlig at tilskynde nye virksomheder til at deltage på markedet. Der er behov for at øge tilliden til markedet, dets likviditet og antallet af markedsdeltagere, og derfor må myndighedstilsynet med virksomheder, der er aktive inden for elektricitetsforsyning, intensiveres. Sådanne krav bør ikke indskrænke men være forenelige med gældende fællesskabsret om finansmarkeder. Energireguleringsmyndighederne og finansmarkedsmyndighederne bør samarbejde, så de kan bistå hinanden med at få overblik over de pågældende markeder.

(40) Inden Kommissionen vedtager retningslinjer for journalføringskravene, bør Agenturet for Samarbejde mellem Energireguleringsmyndigheder, der er oprettet ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 713/2009 af 13. juli 2009 om oprettelse af et agentur for samarbejde mellem energimyndigheder ⁽¹⁾ (agenturet), og Det Europæiske Værdipapirtilsynsudvalg (»CESR«), oprettet ved Kommissionens afgørelse 2009/77/EF ⁽²⁾, rådføre sig og rådgive Kommissionen om, hvad de bør indeholde. Agenturet og CESR bør også i samarbejde yderligere undersøge og rådgive om, hvorvidt transaktioner med elektricitetsforsyningskontrakter og elektricitetsderivater bør omfattes af krav om gennemsigtighed før og efter handelen, og hvad disse krav i så fald bør indeholde.

(41) Medlemsstaterne eller, hvis en medlemsstat har fastsat dette, den regulerende myndighed bør tilskynde til udvikling af afbrydelige forsyningskontrakter.

(42) Hele Fællesskabets industri og handel, herunder små og mellemstore virksomheder og alle EU-borgere, som har økonomisk gavn af det indre marked, bør også kunne opnå

⁽¹⁾ Se side 1 i denne EUT.

⁽²⁾ EUT L 25 af 29.1.2009, s. 18.

et højt forbrugerbeskyttelsesniveau, og navnlig bør privatkunder og, i det omfang medlemsstaterne finder det hensigtsmæssigt, mindre virksomheder kunne gives forsyningspligtgarantier, især med hensyn til forsynings sikkerhed og rimelige tariffer, såvel ud fra en rimelighedsbetragtning som af hensyn til konkurrenceevnen og for indirekte at skabe beskæftigelse. Disse kunder bør også have adgang til valgmuligheder, en fair behandling, repræsentation og tvistbilæggelsesmekanismer.

- (43) Næsten alle medlemsstater har valgt at sikre konkurrence inden for elektricitetsfremstilling gennem en gennemsigtig bevillingsprocedure. Medlemsstaterne bør dog sikre muligheden for at bidrage til forsynings sikkerhed ved iværksættelse af en udbudsprocedure eller en tilsvarende procedure, hvis der ikke opbygges tilstrækkelig elektricitetsproduktionskapacitet på grundlag af bevillingsproceduren. Medlemsstaterne bør af hensyn til miljøbeskyttelsen og fremme af helt ny teknologi have mulighed for at gøre ny kapacitet til genstand for udbud på grundlag af offentliggjorte kriterier. Ny kapacitet omfatter bl.a. elektricitet fra vedvarende energikilder og samproduktionen af el og varme.
- (44) Af hensyn til forsynings sikkerheden må balancen mellem udbud og efterspørgsel overvåges i hver enkelt medlemsstat, efterfulgt af en rapport om situationen på fællesskabsplan, under hensyntagen til sammenkoblingskapaciteten mellem de forskellige områder. Denne overvågning bør finde sted i tilstrækkelig god tid, så der kan træffes passende foranstaltninger, hvis forsynings sikkerheden er truet. Etablering og vedligeholdelse af den nødvendige netinfrastruktur, herunder sammenkoblingskapacitet, bør bidrage til at sikre en stabil elektricitetsforsyning. Etablering og vedligeholdelse af den nødvendige netinfrastruktur, herunder sammenkoblingskapacitet og decentraliseret produktion af elektricitet, er vigtige elementer til at sikre en stabil elektricitetsforsyning.
- (45) Medlemsstaterne bør sikre, at privatkunder og, når medlemsstaterne anser det for hensigtsmæssigt, små virksomheder nyder samme ret til at få leveret elektricitet af en bestemt kvalitet til klart sammenlignelige, gennemsigtige og rimelige priser. For at sikre, at der opretholdes høje standarder for offentlig service i Fællesskabet, bør alle foranstaltninger truffet af medlemsstaterne med henblik på at opfylde målsætningen for dette direktiv regelmæssigt meddeles Kommissionen. Kommissionen offentliggør regelmæssigt en rapport, der analyserer de foranstaltninger, der er truffet på nationalt plan for at opfylde målsætningerne for offentlig service, og sammenligner deres effektivitet med henblik på at fremsætte anbefalinger vedrørende foranstaltninger på nationalt plan for at opnå høje standarder for offentlig service. Medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger til at beskytte sårbare kunder i forbindelse med det indre marked for elektricitet. Sådanne

foranstaltninger kan være forskellige alt efter de særlige omstændigheder i den pågældende medlemsstat og kan eventuelt omfatte specifikke foranstaltninger vedrørende betaling af elektricitetsregninger eller mere generelle foranstaltninger, der træffes inden for den sociale sikringsordning. Såfremt forsyningspligten også omfatter små virksomheder, kan foranstaltninger til at sikre, at en sådan forsyningspligt varetages, være forskellige afhængig af, om de er rettet mod privatkunder eller små virksomheder.

- (46) Overholdelse af kravene til offentlig service er et grundlæggende krav i dette direktiv, og det er vigtigt, at der i direktivet opstilles fælles minimumstandarder, som alle medlemsstater skal overholde, og hvormed der tages hensyn til målsætningerne om forbrugerbeskyttelse, forsynings sikkerhed, miljøbeskyttelse og ensartede konkurrence niveauer i alle medlemsstater. Det er vigtigt, at kravene til offentlig service kan fortolkes nationalt på baggrund af nationale forhold, idet det forudsættes, at fællesskabslovgivningen overholdes.
- (47) Det bør være muligt for medlemsstaterne at udpege en forsyningspligtig leverandør. Denne kan være salgsafdelingen i en vertikalt integreret virksomhed, der også varetager distributionsfunktioner, såfremt det opfylder dette direktivs krav om adskillelse.
- (48) Foranstaltninger, der træffes af medlemsstaterne med henblik på at opfylde målsætningerne om social og økonomisk samhørighed, bør kunne omfatte relevante økonomiske incitamenter, eventuelt ved at benytte alle eksisterende ordninger i medlemsstaterne og i Fællesskabet. Sådanne ordninger kan omfatte mekanismer til sikring af den nødvendige investering.
- (49) I det omfang foranstaltninger truffet af medlemsstaterne til opfyldelse af offentlig serviceforpligtelser er statsstøtte i henhold til traktatens artikel 87, stk. 1, skal Kommissionen underrettes i henhold til traktatens artikel 88, stk. 3.
- (50) Kravene til offentlig service, herunder med hensyn til forsyningspligten og de fælles mindstenormer, der følger af dem, må styrkes yderligere for at sikre, at alle forbrugere, navnlig de sårbare, får gavn af konkurrencen og opnår rimeligere priser. Kravene til offentlig service bør fastlægges på nationalt plan under hensyntagen til de nationale forhold; medlemsstaterne bør dog respektere fællesskabsretten. Unionsborgerne og når medlemsstaterne anser det for hensigtsmæssigt, små virksomheder bør nyde godt af forpligtelser til offentlig service, navnlig hvad angår forsynings sikkerhed og rimelige priser. For at kunne forsyne kunderne er det vigtigt at have adgang til objektive og gennemsigtige forbrugsdata. Forbrugerne bør således have

adgang til deres forbrugsdata og associerede priser og service, så de kan opfordre konkurrerende virksomheder til at give et tilbud på grundlag af disse data. Forbrugere bør også have ret til at få fyldestgørende oplysninger om deres energiforbrug. Forudbetalinger bør afspejle det forventede elektricitetsforbrug og de forskellige betalingssystemer bør være ikke-diskriminerende. Hvis kunderne tilstrækkeligt hyppigt får oplysninger om deres energiudgifter, tilskyndes de til energibesparelser, fordi de får direkte feedback om virkningerne af investeringer i energieffektiv teknik og af adfædsændringer. En fuldstændig gennemførelse af Europa-Parlamentet og Rådets direktiv 2006/32/EF af 5. april 2006 om energieffektivitet i slutanvendelserne og om energitjenester ⁽¹⁾ vil bidrage til, at forbrugere kan reducere deres energiudgifter.

(51) Dette direktiv bør fokusere på forbrugernes interesser, og ydelsernes kvalitet bør være en central del af elektricitetsvirksomhedernes ansvar. Det er nødvendigt at styrke og sikre forbrugernes eksisterende rettigheder, og dette bør indebære øget gennemsigtighed. Forbrugerbeskyttelsen bør sikre, at alle forbrugere på bredere europæisk plan drager fordel af et konkurrencebaseret marked. Forbrugerrettighederne bør håndhæves af medlemsstaterne, eller hvis en medlemsstat har fastsat dette, af de regulerende myndigheder.

(52) Forbrugere bør råde over klare og forståelige oplysninger om deres rettigheder i forhold til energisektoren. Kommissionen bør efter høring af de relevante interessenter, herunder medlemsstaterne, de nationale regulerende myndigheder, forbrugerorganisationer og elektricitetsvirksomheder forelægge en tilgængelig, brugervenlig tjekliste for energiforbrugere, der giver forbrugere praktiske oplysninger om deres rettigheder. Alle forbrugere bør modtage denne tjekliste og den bør være offentligt tilgængeligt.

(53) Energifattigdom er et voksende problem i Fællesskabet. Medlemsstater, der er berørt heraf, og som endnu ikke har gjort det, bør derfor udarbejde nationale handlingsplaner eller andre hensigtsmæssige rammer for at bekæmpe energifattigdom med henblik på at mindske antallet af personer, som er ramt af dette fænomen. Medlemsstaterne bør under alle omstændigheder sikre sårbare kunder den nødvendige energiforsyning. I denne forbindelse kunne der anvendes en integreret tilgang, f.eks. i forbindelse med sociale politikker, og foranstaltningerne kunne omfatte sociale politikker eller energieffektivitetsforbedringer på

boligområdet. Dette direktiv bør som minimum muliggøre nationale politikker til fordel for sårbare kunder.

(54) En effektiv bilæggelse af tvister, der er tilgængelig for alle forbrugere, sikrer en øget forbrugerbeskyttelse. Medlemsstaterne bør indføre procedurer for en hurtig og effektiv behandling af klager.

(55) Der bør være mulighed for, at indførelsen af intelligente målersystemer baseres på en økonomisk vurdering. Hvis det fremgår af vurderingen, at indførelsen af disse målersystemer kun er økonomisk velbegrundet og omkostningseffektiv for kunder med et vist elektricitetsforbrug, kan medlemsstaterne tage hensyn til dette, når de gennemfører intelligente målersystemer.

(56) Markedspriserne bør skabe de rette incitamenter til udvikling af nettet og til investering i ny elektricitetsproduktion.

(57) Fremme af fair konkurrence og let adgang for forskellige leverandører samt fremme af ny elektricitetsproduktionskapacitet bør have afgørende betydning for medlemsstaterne for at give forbrugere mulighed for at udnytte muligheder ved et liberaliseret indre marked for elektricitet.

(58) Med henblik på etableringen af et indre marked for elektricitet bør medlemsstaterne fremme integrationen af deres nationale markeder og samarbejdet mellem systemoperatører på fællesskabsplan og regionalt plan ved at inkludere isolerede elektricitetsøer, som fortsat findes i Fællesskabet.

(59) Det bør være et af hovedmålene med dette direktiv, at der etableres et egentligt indre marked for elektricitet via et net forbundet på fællesskabsplan, og reguleringsspørgsmål vedrørende grænseoverskridende sammenkoblinger og regionale markeder bør derfor være en af de regulerende myndigheders hovedopgaver i givet fald i tæt samarbejde med agenturet.

(60) Sikring af fælles regler for et egentligt europæisk indre marked og en bred elektricitetsforsyning, der er tilgængelig for alle, bør også være et af hovedmålene for dette direktiv. Med henblik herpå vil ikke-forvredne markedspriser udgøre et incitament til grænseoverskridende sammenkoblinger og investeringer i ny elektricitetsproduktion og samtidig på længere sigt føre til priskonvergens.

(61) De regulerende myndigheder bør også formidle oplysninger om markedet for at give Kommissionen mulighed for at spille sin rolle som observatør og vogter af det indre marked for elektricitet og dets udvikling på kort, mellem- og langt sigt, bl.a. hvad angår produktionskapacitet,

⁽¹⁾ EUT L 114 af 27.4.2006, s. 64.

forskellige kilder til elektricitetsproduktion, anlæg i transmissions- og distributionsinfrastruktur, servicekvalitet, grænseoverskridende handel, styring af overbelastning, investeringer, engros- og forbrugerpriser, markedslivilditet og miljø- og effektivitetsmæssige forbedringer. Nationale regulerende myndigheder bør indberette de medlemsstater, i hvilke priserne hindrer konkurrencen og et velfungerende marked, til konkurrencemyndighederne og Kommissionen.

(62) Målet for dette direktiv, nemlig oprettelse af et velfungerende indre marked for elektricitet, kan ikke i tilstrækkelig grad opfyldes af medlemsstaterne, og kan derfor bedre nås på fællesskabsplan; Fællesskabet kan derfor træffe foranstaltninger i overensstemmelse med subsidiaritetsprincippet, jf. traktatens artikel 5. I overensstemmelse med proportionalitetsprincippet, jf. nævnte artikel, går dette direktiv ikke ud over, hvad der er nødvendigt for at nå dette mål.

(63) I henhold til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 714/2009 af 13. juli 2009 om betingelserne for netadgang i forbindelse med grænseoverskridende elektricitetsudveksling ⁽¹⁾ kan Kommissionen vedtage retningslinjer med det formål at nå den nødvendige grad af harmonisering. Sådanne retningslinjer, der udgør bindende gennemførelsesforanstaltninger, er også med hensyn til visse bestemmelser i dette direktiv et nyttigt redskab, der om nødvendigt kan tilpasses hurtigt.

(64) De nødvendige foranstaltninger til gennemførelse af dette direktiv bør vedtages i overensstemmelse med Rådets afgørelse 1999/468/EF af 28. juni 1999 om fastsættelse af de nærmere vilkår for udøvelsen af de gennemførelsesbeføjelser, der tillægges Kommissionen ⁽²⁾.

(65) Kommissionen bør navnlig tillægges beføjelse til at vedtage de retningslinjer, der er nødvendige for at tilvejebringe det mindstemål af harmonisering, som er nødvendigt for at nå målet med dette direktiv. Da der er tale om generelle foranstaltninger, der har til formål at ændre ikke-væsentlige bestemmelser i dette direktiv ved at supplere det med nye ikke-væsentlige bestemmelser, skal foranstaltningerne vedtages efter forskriftsproceduren med kontrol i artikel 5a i afgørelse 1999/468/EF.

(66) I overensstemmelse med punkt 34 i den interinstitutionelle aftale om bedre lovgivning ⁽³⁾ tilskyndes medlemsstaterne til, både i egen og Fællesskabets interesse, at udarbejde og offentliggøre deres egne oversigter, der så vidt muligt viser overensstemmelse mellem dette direktiv og gennemførelsesforanstaltningerne.

(67) Da de ændringer, der skal foretages i direktiv 2003/54/EF, er omfattende, er det af klarheds- og rationalitetshensyn ønskeligt, at de pågældende bestemmelser omarbejdes ved at samle dem i et nyt direktiv.

(68) Dette direktiv respekterer de fundamentale rettigheder og overholder de principper, der er nedfældet navnlig i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder —

UDSTEDT FØLGENDE DIREKTIV:

KAPITEL I

GENSTAND, ANVENDELSESOMRÅDE OG DEFINITIONER

Artikel 1

Genstand og anvendelsesområde

I dette direktiv fastsættes fælles regler for produktion, transmission, distribution og forsyning af elektricitet samt for forbrugerbeskyttelse med henblik på at forbedre og integrere konkurrencebaserede elektricitetsmarkeder i Fællesskabet. Det fastlægger regler for, hvorledes elektricitetssektoren skal organiseres og fungere, hvordan der opnås åben adgang til markedet, hvilke kriterier og procedurer der skal anvendes ved indkaldelse af tilbud og meddelelse af bevillinger, samt hvorledes systemerne skal drives. Det fastlægger endvidere regler for forsyningspligt og elektricitetsforbrugeres rettigheder og præciserer konkurrencevilkårene.

Artikel 2

Definitioner

I dette direktiv forstås ved:

- 1) »produktion«: fremstilling af elektricitet
- 2) »producent«: en fysisk eller juridisk person, der fremstiller elektricitet
- 3) »transmission«: transport af elektricitet via det sammenkoblede system for meget høj spænding og højspænding med henblik på levering af elektricitet til endelige kunder eller distributionsvirksomheder, men ikke forsyning
- 4) »transmissionssystemoperatør«: enhver fysisk eller juridisk person, der er ansvarlig for driften, vedligeholdelsen og om nødvendigt udbygningen af transmissionssystemet i et givet område samt i givet fald dets sammenkoblinger med andre systemer og for at sikre, at systemet på lang sigt kan tilfredsstille en rimelig efterspørgsel efter transmission af elektricitet
- 5) »distribution«: transport af elektricitet via høj-, mellem- og lavspændingsdistributionssystemer med henblik på levering af elektricitet til kunder, men ikke forsyning

⁽¹⁾ Se side 15 i denne EUT.

⁽²⁾ EFT L 184 af 17.7.1999, s. 23.

⁽³⁾ EUT C 321 af 31.12.2003, s. 1.

- 6) »distributionssystemoperatør«: enhver fysisk eller juridisk person, der er ansvarlig for driften, vedligeholdelsen og om nødvendigt udbygningen af distributionssystemet i et givet område samt i givet fald dets sammenkoblinger med andre systemer og for at sikre, at systemet på lang sigt kan tilfredsstille en rimelig efterspørgsel efter distribution af elektricitet
- 7) »kunde«: grossist eller endelig elektricitetskunde
- 8) »grossist«: enhver fysisk eller juridisk person, der køber elektricitet med henblik på videresalg inden for eller uden for det system, hvor den pågældende er etableret
- 9) »endelig kunde«: kunde, der køber elektricitet til eget brug
- 10) »privatkunde«: kunde, der køber elektricitet til eget husholdningsforbrug, men ikke til erhvervmæssig virksomhed
- 11) »erhvervskunde«: en fysisk eller juridisk person, der køber elektricitet, der ikke er til brug i deres egen husholdning; udtrykket »erhvervskunder« omfatter også producenter og grossister
- 12) »privilegeret kunde«: kunde, som frit kan købe elektricitet fra en leverandør efter eget valg, jf. artikel 33
- 13) »samkøringslinje«: udstyr, der anvendes til at sammenkoble elektricitetssystemer
- 14) »sammenkoblet system«: en række transmissions- og distributionssystemer, der er indbyrdes forbundet ved hjælp af en eller flere samkøringslinjer
- 15) »direkte linje«: enten en elektricitetsforbindelse, der forbinder et isoleret produktionsanlæg med en isoleret kunde, eller en elektricitetsforbindelse, som forbinder en elektricitetsproducent og en forsyningsvirksomhed med henblik på direkte forsyning af deres egne faciliteter, dattervirksomheder og privilegerede kunder
- 16) »økonomisk rangfølge«: rangfølgen af elektricitetsforsyningskilder ud fra økonomiske kriterier
- 17) »hjælpefunktion«: funktion, der er nødvendig for driften af et transmissions- eller distributionssystem
- 18) »systembruger«: en fysisk eller juridisk person, der forsyner eller forsynes fra et transmissions- eller distributionssystem
- 19) »forsyning«: salg, herunder videresalg, af elektricitet til kunder
- 20) »integreret elektricitetsvirksomhed«: en vertikalt eller horisontalt integreret virksomhed
- 21) »vertikalt integreret virksomhed«: en elektricitetsvirksomhed eller en gruppe af elektricitetsvirksomheder, som den samme person eller de samme personer har ret til direkte eller indirekte at øve kontrol over, og som driver mindst en af følgende former for virksomhed: transmission eller distribution, og mindst en af følgende former for virksomhed: produktion af eller forsyning med elektricitet
- 22) »tilknyttet virksomhed«: tilknyttede virksomheder som defineret i artikel 41 i Rådets syvende direktiv 83/349/EØF af 13. juni 1983 på grundlag af traktatens artikel 44, stk. 2, litra g) (*), om konsoliderede regnskaber ⁽¹⁾ og/eller associerede virksomheder som defineret i artikel 33, stk. 1, i nævnte direktiv og/eller virksomheder, som tilhører samme selskabsdeltagere
- 23) »horisontalt integreret virksomhed«: en virksomhed, der udøver mindst en af følgende former for virksomhed: produktion i salgsøjemed, transmission, distribution eller forsyning af elektricitet, sideløbende med en anden ikke-elektricitetsrelateret aktivitet
- 24) »udbudsprocedure«: en procedure, hvorved planlagte ekstra-behov og planlagt erstatningskapacitet dækkes af forsyninger fra ny eller bestående produktionskapacitet
- 25) »langtidsplanlægning«: planlægning af behovet for investering i produktions-, transmissions- og distributionskapacitet på lang sigt med henblik på at tilfredsstille systemets efterspørgsel efter elektricitet og sikre forsyninger til kunderne
- 26) »lille isoleret system«: ethvert system med et forbrug på under 3 000 GWh i 1996, som får mindre end 5 % af sit årlige forbrug dækket via sammenkobling med andre systemer
- 27) »mikro-isoleret system«: ethvert system med et forbrug på under 500 GWh i 1996, uden forbindelse til andre systemer
- 28) »sikkerhed«: såvel forsynings- og leveringssikkerhed som teknisk sikkerhed
- 29) »energieffektivitet gennem efterspørgselsstyring«: global eller integreret metode, der har til formål at påvirke elektricitetsforbrugets størrelse og tidspunkter med henblik på at nedsætte det primære energiforbrug og spidsbelastninger ved at prioritere investeringer i energieffektivitetsforanstaltninger eller andre foranstaltninger såsom afbrydelige forsyningskontrakter i forhold til investeringer til forøgelse af produktionskapaciteten, når de i betragtning af de positive virkninger for miljøet som følge af det nedsatte energiforbrug og de dertil knyttede forsyningsikkerheds- og distributionsomkostningsaspekter er den mest effektive og økonomiske valgmulighed

(*) Titlen på direktiv 83/349/EØF er justeret under hensyn til omnummereringen af EF-traktatens artikler, jf. Amsterdam-traktatens artikel 12. Den oprindelige henvisning var til artikel 54, stk. 3, litra g).

(1) EFT L 193 af 18.7.1983, s. 1.

- 30) »vedvarende energikilder«: vedvarende, ikke-fossile energikilder (vind, sol, geotermisk varme, bølge- og tidevandsenergi, vandkraft, biomasse, lossepladsgas, gas fra rensningsanlæg og biogas)
- 31) »decentral produktion«: produktionsanlæg, der er tilkoblet distributionssystemet
- 32) »elektricitetsforsyningskontrakt«: en kontrakt om levering af elektricitet, dog ikke elektricitetsderivater
- 33) »elektricitetsderivat«: et finansielt instrument som anført i punkt 5, 6 eller 7 i afsnit C i bilag I til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/39/EF af 21. april 2004 om markeder for finansielle instrumenter ⁽¹⁾, for så vidt som instrumentet vedrører elektricitet
- 34) »kontrol«: rettigheder, aftaler eller andre midler, som enkeltvis eller tilsammen, under hensyn til alle faktiske og retlige forhold, giver mulighed for udøvelse af afgørende indflydelse på en virksomheds drift, særlig ved:
- a) ejendoms- eller brugsret til virksomhedens samlede aktiver eller dele deraf
 - b) rettigheder eller aftaler, som sikrer afgørende indflydelse på sammensætningen af virksomhedens organer, deres afstemninger eller beslutninger
- 35) »elektricitetsvirksomhed«: enhver fysisk eller juridisk person, der driver mindst en af følgende former for virksomhed: produktion, transmission, distribution, forsyning eller køb af elektricitet, og som er ansvarlig for de kommercielle, tekniske og/eller vedligeholdelsesmæssige opgaver i forbindelse med disse aktiviteter, men som ikke er endelig kunde.

KAPITEL II

GENERELLE REGLER FOR, HVORLEDES SEKTOREN SKAL ORGANISERES

Artikel 3

Offentlige serviceforpligtelser og forbrugerbeskyttelse

1. Medlemsstaterne påser på grundlag af deres institutionelle opbygning og under behørig iagttagelse af subsidiaritetsprincippet, at elektricitetsvirksomheder drives efter dette direktivs principper, jf. dog stk. 2, med henblik på at etablere et konkurrencebaseret, sikkert og miljømæssigt bæredygtigt elektricitetsmarked. De afstår fra at forskelsbehandle disse virksomheder for så vidt angår såvel rettigheder som forpligtelser.

⁽¹⁾ EUT L 145 af 30.4.2004, s. 1.

2. Medlemsstaterne kan under fuld iagttagelse af de relevante bestemmelser i traktaten, særlig artikel 86, ud fra almindelig økonomisk interesse pålægge virksomheder i elektricitetssektoren offentlige serviceforpligtelser, som kan omfatte leveringernes sikkerhed, herunder forsyningsikkerhed, regelmæssighed, kvalitet og pris samt miljøbeskyttelse, herunder energieffektivitet, energi fra vedvarende energikilder og klimabeskyttelse. Disse forpligtelser skal være klart definerede, og de skal være gennemsigtige, ikke-diskriminerende og kontrollerbare, og de skal sikre elektricitetsvirksomheder i Fællesskabet lige adgang til de nationale forbrugere. I relation til forsyningsikkerhed, energieffektivitet gennem efterspørgselsstyring og opfyldelse af miljømålsætningerne og målene for produktion af energi fra vedvarende energikilder, som omhandlet i dette stykke, kan medlemsstaterne indføre langtidsplanlægning, idet de tager hensyn til, at tredjeparter eventuelt ønsker at få adgang til systemet.

3. Medlemsstaterne sikrer, at alle privatkunder og, når medlemsstaterne anser det for hensigtsmæssigt, små virksomheder, nemlig virksomheder med under 50 ansatte og en årlig omsætning eller balance på højst 10 mio. EUR, omfattes af en forsyningspligt, dvs. har ret til at få leveret elektricitet af en bestemt kvalitet til rimelige, let og klart sammenlignelige, gennemsigtige og ikke-diskriminerende priser på deres område. Medlemsstaterne kan for at sikre forsyningspligt med henblik herpå udpege en forsyningspligtig leverandør. Medlemsstaterne skal pålægge distributionsselskaberne en forpligtelse til at tilslutte kunderne til deres net i henhold til vilkår, betingelser og tariffer, som er fastlagt efter proceduren i artikel 37, stk. 6. Dette direktiv er ikke til hinder for, at medlemsstaterne styrker de private, små og mellemstore forbrugeres markedsposition ved at fremme mulighederne for, at denne forbrugergruppe frivilligt kan lade sig repræsentere samlet.

Første afsnit gennemføres på en gennemsigtig og ikke-diskriminerende måde og er ikke til hinder for, at markedet åbnes, jf. artikel 33.

4. Medlemsstaterne sikrer, at alle kunder har ret til at få leveret deres elektricitet af en leverandør, med forbehold af dennes indforståelse, uanset i hvilken medlemsstat leverandøren er registreret, så længe leverandøren overholder de gældende regler for handel og balancering. Med henblik herpå træffer medlemsstaterne alle nødvendige foranstaltninger til at sikre, at administrative procedurer ikke indebærer forskelsbehandling af forsyningsvirksomheder, som allerede er registreret i en anden medlemsstat.

5. Medlemsstaterne sikrer, at

- a) det er muligt for kunder, samtidig med at aftalens betingelser overholdes, der ønsker at skifte leverandør, at få den/de pågældende operatør(er) til at effektuere dette skift inden for tre uger
- b) kunder har ret til at modtage alle relevante forbrugsdata.

Medlemsstaterne sikrer, at alle kunder på en ikke-diskriminerende måde sikres rettighederne i litra a) og b) med hensyn til priser, indsats eller tid.

6. Såfremt der ydes økonomisk kompensation, andre former for kompensation og enerettigheder fra en medlemsstat til opfyldelse af forpligtelserne i stk. 2 og 3, skal dette ske på en ikke-diskriminerende og gennemsigtig måde.

7. Medlemsstaterne træffer passende foranstaltninger til at beskytte de endelige kunder og sikrer især, at der er passende sikkerhedsforanstaltninger, der beskytter sårbare kunder. I den forbindelse fastlægger hver medlemsstat en definition af begrebet sårbare kunder, som kan henvise til energifattigdom og bl.a. til forbuddet mod afbrydelser af forsyning for disse kunder i kritiske perioder. Medlemsstaterne sikrer, at de rettigheder og forpligtelser, der er knyttet til sårbare kunder, gøres gældende. De træffer navnlig hensigtsmæssige foranstaltninger til at beskytte endelige kunder i fjerntliggende områder. De sikrer et højt forbrugerbeskyttelsesniveau, især for så vidt angår gennemsigtighed i kontraktbetingelser og -vilkår, almindelig information og ordninger for bilæggelse af tvister. Medlemsstaterne sikrer, at privilegerede kunder reelt let kan skifte til en ny leverandør. Med hensyn til i det mindste privatkunder omfatter disse foranstaltninger de tiltag, der omhandles i bilag I.

8. Medlemsstaterne træffer passende foranstaltninger, f.eks. formulering af nationale energihandlingsplaner, ydelser i de sociale sikringsordninger til sikring af den nødvendige elektricitetsforsyning til sårbare kunder eller støtte til forbedringer af energieffektivitet, for at bekæmpe energifattigdom, hvor den konstateres, herunder generelt i forbindelse med fattigdom. Sådanne foranstaltninger må ikke hæmme den effektive åbning af markedet, jf. artikel 33, eller markedets funktion, og Kommissionen underrettes, hvor det er relevant, herom i overensstemmelse med bestemmelserne i stk. 15 i nærværende artikel. Denne underretning kan også omfatte foranstaltninger, der træffes inden for den generelle sociale sikringsordning.

9. Medlemsstaterne sikrer, at elektricitetsleverandører i eller med de regninger og i det salgsfremmende materiale, der sendes til den endelige kunde, anfører:

- a) hver energikildes bidrag til leverandørens samlede brændsels-sammensætning i det foregående år på en forståelig og, på nationalt plan, en klar sammenlignelig måde
- b) i det mindste en henvisning til eksisterende referencekilder, som f.eks. et websted, hvorfra der er offentlig adgang til oplysninger om miljøpåvirkning i det mindste i form af CO₂-emissioner og radioaktivt affald som følge af den elektricitet, som er produceret ved hjælp af leverandørens samlede brændsels-sammensætning i det foregående år.
- c) oplysninger om deres rettigheder med hensyn til tilgængelig tvistbilæggelse i tilfælde af tvister.

Med hensyn til elektricitet, der leveres via en elektricitetsbørs eller importeres fra en virksomhed uden for Fællesskabet, kan de samlede tal, som børsen eller den pågældende virksomhed har fremlagt for det foregående år, anvendes med henblik på første afsnit, litra a) og b).

Den regulerende myndighed eller en anden kompetent national myndighed træffer de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at leverandørernes oplysninger til deres kunder i henhold til denne artikel er pålidelige og, på nationalt plan, gives på en klar sammenlignelig måde i medlemsstaterne.

10. Medlemsstaterne træffer foranstaltninger med henblik på at opfylde målsætningerne for social og økonomisk samhørighed og miljøbeskyttelse, som i relevant omfang omfatter energieffektivitet gennem efterspørgselsstyring og midler til bekæmpelse af klimaændringer, og forsyningssikkerhed. Sådanne foranstaltninger kan især omfatte passende økonomiske incitamenter, eventuelt ved at benytte alle eksisterende ordninger i medlemsstaterne og i Fællesskabet til vedligeholdelse og etablering af den nødvendige netinfrastruktur, herunder sammenkoblingskapacitet.

11. For at fremme energieffektiviteten henstiller medlemsstaterne eller, hvis en medlemsstat har fastsat dette, den regulerende myndighed kraftigt til, at elektricitetsvirksomheder optimerer deres anvendelse af energi, f.eks. ved at levere energistyringstjenester eller udvikle innovative prisformler eller indføre intelligente målersystemer eller intelligente net, når det er relevant.

12. Medlemsstaterne sikrer, at der etableres fælles kontaktpunkter, hvor forbrugerne kan indhente alle nødvendige oplysninger om deres rettigheder, gældende lovgivning og de tilgængelige tvistbilæggesmekanismer i tilfælde af tvister. Disse kontaktpunkter kan være en del af et generelt informationspunkt for forbrugere.

13. Medlemsstaterne sikrer, at der findes en uafhængig mekanisme som f.eks. en energiombudsmand eller et forbrugerorgan for en effektiv behandling af klager og udenretslig tvistbilæggelse.

14. Medlemsstaterne kan beslutte ikke at anvende artikel 7, 8, 32 og/eller 34, for så vidt anvendelsen retligt eller faktisk ville hindre opfyldelsen af de forpligtelser, der er pålagt elektricitetsvirksomheder under hensyn til almen økonomisk interesse, og for så vidt udviklingen af samhandelen ikke påvirkes i et sådant omfang, at det strider mod Fællesskabets interesse. I henhold til dette direktiv og til traktatens artikel 86 omfatter Fællesskabets interesse bl.a. konkurrence i forbindelse med privilegerede kunder.

15. Medlemsstaterne underretter efter gennemførelsen af dette direktiv Kommissionen om alle de foranstaltninger, der er truffet med henblik på at opfylde forsyningspligten og offentlige serviceforpligtelser, herunder forbrugerbeskyttelse og miljøbeskyttelse, og deres mulige virkninger på den nationale og internationale konkurrence, uanset om sådanne foranstaltninger kræver en undtagelse fra dette direktiv. De underretter derefter hvert andet år Kommissionen om enhver ændring, der foretages i sådanne foranstaltninger, uanset om sådanne foranstaltninger kræver en undtagelse fra dette direktiv.

16. Kommissionen udarbejder i samråd med relevante interessenter, herunder medlemsstaterne, de nationale regulerende myndigheder, forbrugerorganisationer, elektricitetsvirksomheder og på grundlag af de hidtidige fremskridt arbejdsmarkedets parter en klar og kortfattet tjekliste for energiforbrugere med praktiske oplysninger om energiforbrugernes rettigheder. Medlemsstaterne sikrer, at elektricitetsleverandørerne eller distributionssystemoperatørerne i samarbejde med den regulerende myndighed tager de nødvendige skridt til at sende en kopi af tjeklisten for energiforbrugere til alle deres forbrugere og sikre, at den gøres offentligt tilgængelig.

Artikel 4

Overvågning af forsyningssikkerheden

Medlemsstaterne sikrer overvågningen af forsyningssikkerheden. Hvis medlemsstaterne finder det hensigtsmæssigt, kan de overdrage denne opgave til de i artikel 35 omhandlede regulerende myndigheder. Sådant overvågning omfatter navnlig udbuds/efterspørgselsbalancen på det nationale marked, den forventede fremtidige efterspørgsel og den påtænkte supplerende kapacitet, der er under planlægning eller etablering, såvel som nettenes kvalitet og vedligeholdelsesniveau samt foranstaltninger til dækning af perioder med særlig høj efterspørgsel og til afhjælpning af bortfald af forsyninger fra en eller flere leverandører. De kompetente myndigheder offentliggør senest den 31. juli hvert andet år en rapport, der angiver resultaterne af overvågningen af disse forhold samt eventuelle trufne eller påtænkte foranstaltninger i forbindelse hermed, og sender omgående denne rapport til Kommissionen.

Artikel 5

Tekniske forskrifter

De regulerende myndigheder, hvis medlemsstater har fastsat dette, eller medlemsstaterne påser, at der defineres tekniske sikkerhedskriterier, og at der udarbejdes og offentliggøres tekniske forskrifter for de mindstekrav med hensyn til konstruktion og drift, som produktionsanlæg, distributionssystemer, direkte tilsluttede kunders udstyr, samkøringsforbindelser og direkte linjer skal opfylde for at kunne blive tilsluttet systemet. Disse tekniske forskrifter skal sikre systemernes interoperabilitet og være objektive og ikke-diskriminerende. Agenturet kan fremsætte passende anbefalinger med henblik på at opnå overensstemmelse med disse forskrifter, hvis det er relevant. Disse forskrifter meddeles Kommissionen i overensstemmelse med artikel 8 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/34/EF af 22. juni 1998 om en informationsprocedure med hensyn til tekniske standarder og forskrifter samt forskrifter for informationssamfundets tjenester ⁽¹⁾.

Artikel 6

Fremme af det regionale samarbejde

1. Medlemsstaterne såvel som deres regulerende myndigheder samarbejder med hinanden om at integrere deres nationale markeder, i det mindste på et eller flere regionale planer som et første

skridt hen imod skabelsen af et fuldt liberaliseret indre marked. De regulerende myndigheder, hvis medlemsstater har fastsat dette, eller medlemsstaterne fremmer og letter navnlig samarbejdet på regionalt plan mellem transmissionssystemoperatører, herunder om grænseoverskridende spørgsmål med henblik på at skabe et konkurrencedygtigt indre marked for elektricitet og stræber efter at opnå ensartethed i deres retlige, administrative og tekniske rammer og lette integrering af de isolerede elektricitetsøer, der fortsat findes i Fællesskabet. De geografiske områder, der er omfattet af dette regionale samarbejde, omfatter de geografiske områder, der er fastlagt i overensstemmelse med artikel 12, stk. 3, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 714/2009. Dette samarbejde kan omfatte andre geografiske områder.

2. Agenturet samarbejder med de nationale regulerende myndigheder og transmissionssystemoperatører for at sikre forenelighed mellem reguleringsordningerne i de forskellige regioner med det sigte at skabe et konkurrencebaseret indre marked for elektricitet. Hvor der efter agenturets opfattelse er behov for bindende regler for et sådant samarbejde, fremsætter det passende anbefalinger.

3. Medlemsstaterne sikrer ved gennemførelsen af dette direktiv, at transmissionssystemoperatører har et eller flere integrerede systemer på regionalt plan, som omfatter to eller flere medlemsstater med henblik på allokering af kapacitet og kontrol af nettets sikkerhed.

4. Såfremt vertikalt integrerede transmissionssystemoperatører deltager i en fælles virksomhed, der er oprettet for at gennemføre et sådant samarbejde, opstiller og gennemfører den fælles virksomhed et overvågningsprogram, der beskriver de foranstaltninger, der skal træffes for at sikre, at diskriminerende og konkurrencebegrænsende adfærd er udelukket. Dette overvågningsprogram fastlægger de ansattes specifikke forpligtelser for at opfylde målet om udelukkelse af diskriminerende og konkurrencebegrænsende adfærd. Det skal godkendes af agenturet. Overvågningsprogrammet kontrolleres uafhængigt af de overvågningsansvarlige hos de vertikalt integrerede transmissionssystemoperatører.

KAPITEL III

PRODUKTION

Artikel 7

Bevillingsprocedure med henblik på ny kapacitet

1. Ved etablering af ny produktionskapacitet anvender medlemsstaterne en bevillingsprocedure, som forløber i henhold til objektive, gennemsigtige og ikke-diskriminerende kriterier.

2. Medlemsstaterne fastsætter kriterierne for meddelelse af bevillinger til etablering af produktionskapacitet på deres område. Ved fastsættelsen af passende kriterier tager medlemsstaterne hensyn til:

- a) elektricitetssystemets, anlæggenes og tilhørende udstyrs sikkerhed og pålidelighed

⁽¹⁾ EFT L 204 af 21.7.1998, s. 37.

- b) beskyttelse af den offentlige sundhed og sikkerhed
- c) miljøbeskyttelse
- d) arealanvendelse og lokalisering
- e) anvendelse af offentlige arealer
- f) energieffektivitet
- g) arten af de primære energikilder
- h) bevillingsansøgerens karakteristika såsom teknisk, økonomisk og finansiell formåen
- i) overensstemmelse med foranstaltninger, truffet i henhold til artikel 3
- j) produktionskapacitetens bidrag til opfyldelsen af Fællesskabets overordnede mål om, at andelen af energi fra vedvarende energikilder af Fællesskabets udvidede endelige energiforbrug udgør 20 % senest i 2020, jf. artikel 3, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/28/EF af 23. april 2009 om fremme af anvendelsen af energi fra vedvarende energikilder ⁽¹⁾, og
- k) produktionskapacitetens bidrag til begrænsning af emissioner.

3. Medlemsstaterne sikrer, at der findes særlige bevillingsprocedurer for små decentrale og/eller decentrale producenter, som tager hensyn til deres begrænsede størrelse og potentielle indvirkning.

Medlemsstaterne kan fastsætte retningslinjer for denne særlige bevillingsprocedure. Nationale regulerende myndigheder eller andre kompetente nationale myndigheder, herunder planlægningsmyndigheder, gennemgår disse retningslinjer og kan komme med anbefalinger til ændringer heraf.

Hvis medlemsstaterne har fastlagt særlige procedurer for godkendelse af arealanvendelse for store nye infrastrukturprojekter i forbindelse med produktionskapacitet, medtager medlemsstaterne i relevant omfang opførelsen af ny produktionskapacitet inden for rammerne af disse procedurer og gennemfører dem på en ikke-diskriminerende måde og inden for en passende tidsramme.

4. Bevillingskriterierne og -procedurerne offentliggøres. Ved afslag på en bevillingsansøgning underrettes ansøgeren om grunde. Disse grunde skal være objektive, ikke-diskriminerende, vel-funderede og behørigt dokumenterede. Ansøgeren skal have mulighed for at påklage afgørelsen.

Artikel 8

Udbud med henblik på ny kapacitet

1. Medlemsstaterne skal af hensyn til forsyningssikkerheden sørge for, at der kan indføres ny kapacitet eller foranstaltninger til energieffektivitet gennem efterspørgselsstyring ved anvendelse af

en udbudsprocedure eller en anden procedure, der opfylder samme krav om gennemsigtighed og ikke-diskrimination, på grundlag af offentliggjorte kriterier. Disse procedurer må imidlertid kun iværksættes, når den produktionskapacitet, der skal etableres i henhold til bevillingsproceduren eller de foranstaltninger til energieffektivitet gennem efterspørgselsstyring, der skal træffes, ikke er tilstrækkelige til at garantere forsyningssikkerheden.

2. Medlemsstaterne kan af hensyn til miljøbeskyttelsen og fremme af helt ny teknologi sørge for, at ny kapacitet kan gøres til genstand for et udbud på grundlag af offentliggjorte kriterier. Dette udbud kan vedrøre ny kapacitet eller foranstaltninger til energieffektivitet gennem efterspørgselsstyring. Der må imidlertid kun iværksættes en udbudsprocedure, hvis den produktionskapacitet, der skal etableres i henhold til bevillingsproceduren, eller de foranstaltninger til energieffektivitet gennem efterspørgselsstyring, der skal træffes, ikke er tilstrækkelige til at nå disse mål.

3. Nærmere oplysninger om udbudsproceduren vedrørende produktionskapacitet og foranstaltninger til energieffektivitet gennem efterspørgselsstyring offentliggøres i *Den Europæiske Unions Tidende* mindst seks måneder inden sidste frist for indgivelse af tilbud.

Udbudsbetingelserne stilles til rådighed for alle interesserede virksomheder, som er etableret på en medlemsstats område, så betids, at de pågældende virksomheder har en rimelig frist til at indgive tilbud.

For at sikre gennemsigtighed og ikke-diskrimination skal udbudsbetingelserne indeholde en detaljeret beskrivelse af aftalespecifikationerne og af den procedure, som skal følges af alle tilbudsgivere, samt en udtømmende liste over de kriterier, som lægges til grund ved udvælgelsen af tilbudsgiverne og tildelingen af aftalen, herunder incitamenter som f.eks. offentlige tilskud, som er omfattet af udbuddet. Specifikationerne kan også vedrøre de forhold, der er nævnt i artikel 7, stk. 2.

4. Når udbuddet gælder den fornødne produktionskapacitet, skal der også tages hensyn til tilbud om langtidsgaranteret elektricitetsforsyning fra bestående produktionsenheder, hvis det ekstra behov kan dækkes på denne måde.

5. Medlemsstaterne udpeger en myndighed, et offentligt eller et privat organ, der er uafhængigt af produktion, transmission, distribution og forsyning af elektricitet, og som kan være en regulerende myndighed som omhandlet i artikel 35, stk. 1, der skal være ansvarlig for tilrettelæggelsen og overvågningen af samt kontrollen med udbudsproceduren, jf. stk. 1-4 i denne artikel. Hvis en transmissionssystemoperatør, hvad angår ejerskab, er fuldstændig uafhængig af andre aktiviteter, der ikke vedrører transmissionssystemet, kan transmissionssystemoperatøren udpeges som det ansvarlige organ for tilrettelæggelse og overvågning af samt kontrol med udbudsproceduren. Denne myndighed eller dette organ træffer alle nødvendige foranstaltninger for at sikre fortroligheden af de oplysninger, som tilbuddene indeholder.

⁽¹⁾ EUT L 140 af 5.6.2009, s. 16.

KAPITEL IV

DRIFT AF TRANSMISSIONSSYSTEMER

Artikel 9

Adskillelse af transmissionssystemer og transmissionssystemoperatører

1. Medlemsstaterne sikrer følgende fra den 3. marts 2012:
 - a) hver virksomhed, der ejer et transmissionssystem, optræder som transmissionssystemoperatør
 - b) den eller de samme personer har ikke ret til:
 - i) direkte eller indirekte at udøve kontrol over en virksomhed, der varetager produktions- eller forsyningsopgaver, og samtidig direkte eller indirekte at udøve kontrol over eller udøve rettigheder over en transmissionssystemoperatør eller et transmissionssystem, eller
 - ii) direkte eller indirekte at udøve kontrol over en transmissionssystemoperatør eller et transmissionssystem og samtidig direkte eller indirekte at udøve kontrol over eller udøve rettigheder over en virksomhed, der varetager produktions- eller forsyningsopgaver
 - c) den eller de samme personer har ikke ret til at udpege medlemmer til tilsynsorganet, bestyrelsen eller andre organer, der repræsenterer virksomheden juridisk, for en transmissionssystemoperatør eller et transmissionssystem, og samtidig direkte eller indirekte at udøve kontrol over eller udøve rettigheder over en virksomhed, der varetager produktions- eller forsyningsopgaver, og
 - d) den samme person har ikke ret til at være medlem af tilsynsorganet, bestyrelsen eller andre organer, der repræsenterer virksomheden juridisk, for både en virksomhed, der varetager produktions- eller forsyningsopgaver, og en transmissionssystemoperatør eller et transmissionssystem.
2. De rettigheder, der henvises til i stk. 1, litra b) og c), omfatter bl.a.:
 - a) beføjelsen til at udøve stemmerettigheder
 - b) beføjelsen til at udpege medlemmer til tilsynsorganet, bestyrelsen eller andre organer, der repræsenterer selskabet juridisk, eller
 - c) besiddelsen af aktiemajoriteten.
3. Med henblik på anvendelsen af stk. 1, litra b), omfatter udtrykket »virksomhed, der varetager produktions- eller forsyningsopgaver« det tilsvarende udtryk i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/73/EF af 13. juli 2009 om fælles regler for

det indre marked for naturgas ⁽¹⁾, og udtrykkene »transmissionssystemoperatør« og »transmissionssystem« omfatter de tilsvarende udtryk i nævnte direktiv.

4. Medlemsstaterne kan gøre undtagelser fra stk. 1, litra b) og c), indtil den 3. marts 2013, forudsat at transmissionssystemoperatørerne ikke er en del af en vertikalt integreret virksomhed.

5. Forpligtelsen i stk. 1, litra a), anses for opfyldt, hvis to eller flere virksomheder, der ejer transmissionssystemer, har oprettet et joint venture, der fungerer som transmissionssystemoperatør i to eller flere medlemsstater for de pågældende transmissionssystemer. Ingen anden virksomhed kan være en del af dette joint venture, medmindre den er blevet godkendt som uafhængig systemoperatør i henhold til artikel 13 eller som uafhængig transmissionssystemoperatør med henblik på kapitel V.

6. Hvis den person, der er omhandlet i stk. 1, litra b), c) og d), er identisk med medlemsstaten eller et andet offentligt organ, anses to separate offentlige organer, der udøver kontrol over på den ene side en transmissionssystemoperatør eller et transmissionssystem og på den anden side over en virksomhed, der varetager produktions- eller forsyningsopgaver, i forbindelse med gennemførelsen af denne artikel ikke for at være den eller de samme personer.

7. Medlemsstaterne sørger for, at hverken forretningsmæssigt følsomme oplysninger, jf. artikel 16, som en transmissionssystemoperatør, der har været en del af en vertikalt integreret virksomhed, ligger inde med, eller en sådan transmissionssystemoperatørs personale, overføres til virksomheder, der varetager produktions- eller forsyningsopgaver.

8. Hvis transmissionssystemet den 3. september 2009 tilhører en vertikalt integreret virksomhed, kan en medlemsstat bestemme ikke at anvende stk. 1.

I så tilfælde skal den pågældende medlemsstat:

- a) enten udpege en uafhængig systemoperatør i henhold til artikel 13 eller
- b) overholde bestemmelserne i kapitel V.

9. Hvis transmissionssystemet den 3. september 2009 tilhører en vertikalt integreret virksomhed, og der er indført ordninger, der sikrer transmissionssystemoperatørens uafhængighed mere effektivt end bestemmelserne i kapitel V, kan en medlemsstat bestemme ikke at anvende stk. 1.

10. Før en virksomhed godkendes og udpeges som transmissionssystemoperatør i henhold til denne artikels stk. 9, skal den certificeres efter procedurerne i dette direktivs artikel 10, stk. 4, 5 og 6, og i artikel 3 i forordning (EF) nr. 714/2009, hvorefter Kommissionen skal kontrollere, at de indførte ordninger klart sikrer transmissionssystemoperatørens uafhængighed mere effektivt end bestemmelserne i kapitel V.

⁽¹⁾ Se side 94 i denne EUT.

11. Vertikalt integrerede virksomheder, der ejer et transmissionssystem, må under ingen omstændigheder hindres i at tage skridt til at opfylde stk. 1.

12. Virksomheder, der varetager produktions- eller forsyningsopgaver, må under ingen omstændigheder direkte eller indirekte kunne overtage kontrollen med eller udøve rettigheder over adskilte transmissionssystemoperatører i medlemsstater, der anvender stk. 1.

Artikel 10

Udpegning og certificering af transmissionssystemoperatører

1. Før en virksomhed godkendes og udpeges som transmissionssystemoperatør, skal den certificeres i henhold til procedurerne i denne artikels stk. 4, 5 og 6 og i artikel 3 i forordning (EF) nr. 714/2009.

2. Virksomheder, der ejer et transmissionssystem, og som den nationale regulerende myndighed har certificeret efter nedenstående certificeringsprocedure, fordi de opfylder kravene i artikel 9, godkendes og udpeges af medlemsstaterne som transmissionssystemoperatører. Udpegning af transmissionssystemoperatører meddeles Kommissionen og offentliggøres i *Den Europæiske Unions Tidende*.

3. Transmissionssystemoperatører underretter den regulerende myndighed om enhver planlagt transaktion, der kan betyde, at deres overholdelse af kravene i artikel 9 må tages op til fornyet vurdering.

4. De regulerende myndigheder overvåger, at transmissionssystemoperatørerne til stadighed opfylder kravene i artikel 9. De indleder en certificeringsprocedure for at sikre overholdelsen:

- a) når de modtager en underretning fra transmissionssystemoperatøren i medfør af stk. 3
- b) på eget initiativ, når de har viden om, at en planlagt ændring i rettigheder eller indflydelse over transmissionssystemejere eller transmissionssystemoperatører kan føre til overtrædelse af artikel 9, eller når de har grund til at tro, at der kan være forekommet en sådan overtrædelse, eller
- c) efter en begrundet anmodning fra Kommissionen.

5. De regulerende myndigheder træffer afgørelse om certificering af en transmissionssystemoperatør senest fire måneder efter modtagelsen af transmissionssystemoperatørens underretning eller efter datoen for Kommissionens anmodning. Ved udløbet af denne periode anses certificeringen for udstedt. Den regulerende myndigheds udtrykkelige eller stiltiende afgørelse får først virkning, efter at proceduren i stk. 6 er afsluttet.

6. Den regulerende myndighed tilsender straks Kommissionen underretning om den udtrykkelige eller stiltiende afgørelse om certificering af en transmissionssystemoperatør sammen med alle relevante oplysninger om afgørelsen. Kommissionen træffer afgørelse efter proceduren i artikel 3 i forordning (EF) nr. 714/2009.

7. De regulerende myndigheder og Kommissionen kan fra transmissionssystemoperatører og virksomheder, der varetager produktions- eller forsyningsopgaver, udbede sig enhver oplysning, der er relevant for varetagelsen af deres opgaver i medfør af denne artikel.

8. De regulerende myndigheder og Kommissionen behandler forretningsmæssigt følsomme oplysninger fortroligt.

Artikel 11

Certificering for så vidt angår tredjelande

1. Hvis en transmissionssystemejer eller transmissionssystemoperatør, der kontrolleres af en eller flere personer fra et eller flere tredjelande, ansøger om certificering, underretter den regulerende myndighed Kommissionen.

Den regulerende myndighed giver omgående Kommissionen meddelelse om situationer, der vil medføre, at en eller flere personer fra et eller flere tredjelande erhverver kontrol over transmissionssystemet eller en transmissionssystemoperatør.

2. Transmissionssystemoperatøren giver den regulerende myndighed meddelelse om situationer, der vil medføre, at en eller flere personer fra et eller flere tredjelande erhverver kontrol over transmissionssystemet eller en transmissionssystemoperatør.

3. Den regulerende myndighed vedtager et udkast til afgørelse om certificering af en transmissionssystemoperatør senest fire måneder efter modtagelsen af transmissionssystemoperatørens underretning. Den afviser certificering, hvis det ikke er godtgjort:

- a) at den pågældende enhed overholder kravene i artikel 9, og
- b) over for den regulerende myndighed eller en anden kompetent myndighed, som medlemsstaten har udpeget, at udstedelsen af certificeringen ikke vil være til risiko for medlemsstatens og Fællesskabets energiforsynings sikkerhed. Den regulerende myndighed eller anden kompetent myndighed, der er udpeget, tager ved behandlingen af dette spørgsmål hensyn til:
 - i) Fællesskabets rettigheder og forpligtelser i forhold til det pågældende tredjeland i henhold til international ret, herunder enhver aftale, der er indgået med et eller flere tredjelande, som Fællesskabet deltager i, og som omhandler spørgsmål om energiforsynings sikkerhed

- ii) medlemsstaternes rettigheder og forpligtelser i forhold til det pågældende tredjeland i henhold til aftaler, der er indgået med landet, forudsat at de er i overensstemmelse med fællesskabsretten, og
 - iii) andre specifikke kendsgerninger og omstændigheder vedrørende sagen og det pågældende tredjeland.
4. Den regulerende myndighed underretter straks Kommissionen om sin afgørelse sammen med alle relevante oplysninger om afgørelsen.
5. Medlemsstaterne fastsætter, at den regulerende myndighed eller den udpegede kompetente myndighed, der er nævnt i stk. 3, litra b), inden den regulerende myndighed træffer afgørelse om certificering, anmoder Kommissionen om en udtalelse om:
- a) hvorvidt den pågældende enhed overholder kravene i artikel 9, og
 - b) hvorvidt udstedelsen af certificeringen ikke vil være til risiko for Fællesskabets energiforsyningsikkerhed.
6. Kommissionen behandler den anmodning, der er nævnt i stk. 5, straks ved modtagelsen. Den afgiver senest to måneder efter at have modtaget anmodningen udtalelse til den nationale regulerende myndighed eller, hvis anmodningen blev fremsat af den udpegede kompetente myndighed, til denne myndighed.

Kommissionen kan ved udarbejdelsen af sin udtalelse anmode om agenturets, den pågældende medlemsstats og interesserede parter synspunkter. Anmoder Kommissionen herom forlænges perioden på to måneder med to yderligere måneder.

Hvis der ikke inden for den periode, der er nævnt i første og andet afsnit, foreligger en udtalelse fra Kommissionen, anses Kommissionen for ikke at rejse indsigelser mod den regulerende myndigheds afgørelse.

7. Ved vurderingen af, om kontrol udøvet af en eller flere personer fra et eller flere tredjelande vil være til risiko for Fællesskabets energiforsyningsikkerhed, tager Kommissionen hensyn til:
- a) de specifikke kendsgerninger vedrørende sagen og det eller de pågældende tredjelande, og
 - b) Fællesskabets rettigheder og forpligtelser over for dette tredjeland i henhold til international ret, herunder en aftale, der er indgået med et eller flere tredjelande, som Fællesskabet deltager i, og som omhandler spørgsmål om forsyningsikkerhed.
8. Den nationale regulerende myndighed træffer senest to måneder efter udløbet af den periode, der er nævnt i stk. 6, endelig afgørelse om certificering. Den nationale regulerende myndighed tager, når den træffer endelig afgørelse om certificering, videst muligt hensyn til Kommissionens udtalelse. Medlemsstaterne har under alle omstændigheder ret til at afvise certificering, hvis udstedelsen af certificeringen vil være til risiko for medlemsstatens

energiforsyningsikkerhed eller en anden medlemsstats energiforsyningsikkerhed. Hvis medlemsstaten har udpeget en anden kompetent myndighed til at vurdere stk. 3, litra b), kan den kræve, at den nationale regulerende myndighed træffer sin endelige afgørelse i overensstemmelse med denne kompetente myndigheds vurdering. Den nationale regulerende myndigheds endelige afgørelse og Kommissionens udtalelse offentliggøres sammen. Hvis den endelige afgørelse afviger fra Kommissionens udtalelse, forelægger og offentliggør den pågældende medlemsstat sammen med denne afgørelse en begrundelse for afgørelsen.

9. Intet i denne artikel anfægter medlemsstaternes ret til at udøve national lovpligtig kontrol i overensstemmelse med fællesskabsretten for at tilgodese legitime hensyn til den offentlige sikkerhed.

10. Kommissionen kan vedtage retningslinjer med nærmere procedureregler for anvendelsen af denne artikel. Disse foranstaltninger, der har til formål at ændre ikke-væsentlige bestemmelser i dette direktiv ved at supplere det, vedtages efter forskriftsproceduren med kontrol i artikel 46, stk. 2.

11. Denne artikel, bortset fra stk. 3, litra a), finder også anvendelse på medlemsstater, der er genstand for en undtagelse i henhold til artikel 44.

Artikel 12

Transmissionssystemoperatørernes opgaver

Hver transmissionssystemoperatør er ansvarlig for:

- a) at sikre, at systemet til stadighed kan imødekomme rimelige krav om transmission af elektricitet, og på almindelige økonomiske vilkår drive, vedligeholde og udbygge sikre, pålidelige og effektive transmissionssystemer under behørig hensyntagen til miljøet
- b) sikre passende måder at opfylde serviceforpligtelserne på
- c) at bidrage til forsyningsikkerheden ved en passende transmissionskapacitet og et pålideligt system
- d) at styre elektricitetsstrømmene i systemet under hensyn til udvekslingerne med andre sammenkoblede systemer. Med henblik herpå skal transmissionssystemoperatøren sikre et sikkert, pålideligt og effektivt elektricitetssystem og i den forbindelse sørge for, at de nødvendige hjælpefunktioner, herunder dem, som skyldes reaktioner på efterspørgsel, er til rådighed, for så vidt dette kan ske uafhængigt af andre transmissionssystemer, som systemet er sammenkoblet med
- e) at give operatørerne for eventuelle andre systemer, som hans system er sammenkoblet med, de oplysninger, som er nødvendige for en sikker og effektiv drift af det sammenkoblede system og for samordnet udbygning og interoperabilitet

- f) ikke at forskelsbehandle systembrugere eller kategorier af systembrugere og navnlig ikke at begunstige tilknyttede selskaber
- g) at forsyne systembrugerne med de oplysninger, de behøver for at få effektiv systemadgang, og
- h) at inddrive overbelastningsafgifter og betalinger inden for rammerne af mekanismen for kompensation mellem transmissionssystemoperatørerne i overensstemmelse med artikel 13 i forordning (EF) nr. 714/2009, at indrømme og forvalte tredjepartsadgang og at give begrundede redegørelser, når sådan adgang nægtes, hvilket overvåges af de nationale regulerende myndigheder. Transmissionssystemoperatørerne fremmer først og fremmest markedsintegrationen under udførelsen af deres opgaver i henhold til denne artikel.

Artikel 13

Uafhængige systemoperatører

1. Hvis transmissionssystemet den 3. september 2009 tilhører en vertikalt integreret virksomhed, kan medlemsstaterne bestemme ikke at anvende artikel 9, stk. 1, og udpege en uafhængig systemoperatør efter forslag fra ejeren af transmissionssystemet. Denne udpegning skal godkendes af Kommissionen.
2. Medlemsstaterne må kun godkende og udpege en uafhængig systemoperatør, når:
 - a) ansøgeren om operatørstatus har påvist, at han overholder kravene i artikel 9, stk. 1, litra b), c) og d)
 - b) ansøgeren om operatørstatus har påvist, at han råder over de nødvendige finansielle, tekniske, fysiske og menneskelige ressourcer til at varetage opgaverne i artikel 12
 - c) ansøgeren om operatørstatus har forpligtet sig til at overholde en ti-årig netudviklingsplan, som den regulerende myndighed overvåger
 - d) transmissionssystemejereren har påvist sin evne til at opfylde sine forpligtelser efter stk. 5. Med dette formål skal han forelægge alle udkast til kontraktlige ordninger med den ansøgende virksomhed og enhver anden relevant enhed
 - e) ansøgeren om operatørstatus har påvist sin evne til at opfylde sine forpligtelser efter forordning (EF) nr. 714/2009, herunder samarbejde med transmissionssystemoperatører på europæisk og regionalt plan.
3. Virksomheder, som den nationale regulerende myndighed har certificeret, fordi de opfylder kravene i artikel 11 og stk. 2 i denne artikel, godkendes og udpeges af medlemsstaterne som uafhængige systemoperatører. Certificeringsproceduren i enten dette direktivs artikel 10 og artikel 3 i forordning (EF) nr. 714/2009 eller i artikel 11 i dette direktiv finder anvendelse.

4. Hver uafhængig systemoperatør er ansvarlig for indrømmelse og forvaltning af tredjepartsadgang, herunder inddrivelse af afgifter for netadgang, overbelastningsafgifter og betalinger inden for rammerne af mekanismen for kompensation mellem transmissionssystemoperatørerne i overensstemmelse med artikel 13 i forordning (EF) nr. 714/2009 samt for drift, vedligeholdelse og udbygning af transmissionssystemet og for gennem investeringsplanlægning at sikre, at systemet kan opfylde en rimelig efterspørgsel på lang sigt. Under udbygningen af transmissionssystemet er den uafhængige systemoperatør ansvarlig for planlægning (herunder godkendelsesproceduren), anlæggelse og ibrugtagning af det nye infrastrukturanlæg. Under udførelsen af denne opgave optræder den uafhængige systemoperatør som transmissionssystemoperatør i overensstemmelse med dette kapitel. Transmissionssystemejereren må ikke stå som ansvarlig for indrømmelse og forvaltning af tredjepartsadgang og heller ikke for investeringsplanlægning.

5. Når der er udpeget en uafhængig systemoperatør, skal transmissionssystemejereren:

- a) bistå og samarbejde på alle relevante måder med den uafhængige systemoperatør om udførelsen af dennes opgaver og herunder navnlig stille alle relevante oplysninger til rådighed
 - b) finansiere de investeringer, som den uafhængige systemoperatør har truffet afgørelse om, og som er godkendt af den regulerende myndighed, eller samtykke i, at de finansieres af eventuelle interesserede parter, herunder den uafhængige systemoperatør. De relevante finansierungsordninger skal forelægges den regulerende myndighed til godkendelse. Inden denne godkendelse rådfører den regulerende myndighed sig med transmissionssystemejereren og med andre interesserede parter
 - c) tilvejebringe midler til dækning af erstatningsansvar i forbindelse med netaktiverne, bortset fra det ansvar, der vedrører den uafhængige systemoperatørs opgaver, og
 - d) tilvejebringe garantier, som letter finansieringen af eventuelle udvidelser af nettet, dog ikke af investeringer, hvor han i medfør af litra b) har givet sit samtykke til, at de finansieres af en interesseret part, herunder den uafhængige systemoperatør.
6. Den relevante nationale konkurrencemyndighed tildeles alle relevante beføjelser til i tæt samarbejde med den regulerende myndighed at føre effektivt tilsyn med, at transmissionssystemejereren opfylder sine forpligtelser efter stk. 5.

Artikel 14

Udskillelse af transmissionssystemejere

1. I tilfælde, hvor der er udpeget en uafhængig systemoperatør, skal en transmissionssystemejer, der er en del af en vertikalt integreret virksomhed, i det mindste være uafhængig, hvad angår retlig form, organisation og beslutningstagning, af andre aktiviteter, der ikke vedrører transmission.

2. For at sikre transmissionssystemejerens uafhængighed, jf. stk. 1, gælder følgende minimumskriterier:

- a) personer, som har ansvaret for ledelsen af transmissionssystemejerens, må ikke indgå i virksomhedsstrukturer inden for den integrerede elektricitetsvirksomhed, der direkte eller indirekte har ansvaret for den daglige drift af elektricitetsproduktion, -distribution og -forsyning
- b) der skal træffes passende foranstaltninger for at sikre, at de erhvervsmæssige interesser, som de ansvarlige for ledelsen af transmissionssystemejerens måtte have, tages i betragtning på en sådan måde, at de kan handle uafhængigt, og
- c) transmissionssystemejerens skal opstille et overvågningsprogram, der beskriver de foranstaltninger, der er truffet for at sikre, at diskriminerende adfærd er udelukket, samt sikre, at dets overholdelse kontrolleres på passende måde. Overvågningsprogrammet skal fastlægge de ansattes specifikke forpligtelser for at opfylde disse mål. En årsrapport med en beskrivelse af de truffene foranstaltninger forelægges af den person eller det organ, der over for den regulerende myndighed er ansvarlig for at kontrollere overvågningsprogrammet, og denne årsrapport offentliggøres.

3. Kommissionen kan vedtage retningslinjer for at sikre, at transmissionssystemejerens efterlever stk. 2 i fuldt omfang. Disse foranstaltninger, der har til formål at ændre ikke-væsentlige bestemmelser i dette direktiv ved at supplere det, vedtages efter forskriftsproceduren med kontrol i artikel 46, stk. 2.

Artikel 15

Lastfordeling og balancering

1. Uden at det berører den elektricitetsforsyning, som sker i henhold til aftalemæssige forpligtelser, herunder de forpligtelser, der følger af udbudsbetingelserne, er transmissionssystemoperatøren, når han udøver denne aktivitet, ansvarlig for lastfordelingen af produktionsanlæggene i sit område og for brugen af samkøringslinjer med andre systemer.

2. Lastfordelingen af produktionsanlæggene og brugen af samkøringslinjerne sker på grundlag af objektive kriterier, som godkendes af de nationale regulerende myndigheder, hvis de er kompetente, og som skal offentliggøres og anvendes på en ikke-diskriminerende måde, der sikrer et velfungerende indre marked for elektricitet. Kriterierne tager hensyn til den økonomiske rangfølge af elektricitet fra disponible produktionsanlæg eller fra overførsel via samkøringslinjer, og der tages hensyn til de tekniske begrænsninger i systemet.

3. En medlemsstat skal kræve, at systemoperatører handler i overensstemmelse med artikel 16 i direktiv 2009/28/EF, og at de ved lastfordelingen af produktionsanlæg bruger vedvarende energikilder. De kan også anmode systemoperatøren ved lastfordelingen af produktionsanlæg om at give forrang til kombineret produktion af varme og elektricitet.

4. En medlemsstat kan af hensyn til forsyningssikkerheden bestemme, at produktionsanlæg, der anvender indenlandske primære energikilder som brændsel, skal gives forrang, dog højst i et omfang pr. kalenderår på 15 % af den totale mængde primær-energi, der er nødvendig for at producere den elektricitet, der forbruges i den pågældende medlemsstat.

5. De regulerende myndigheder, hvis medlemsstater har fastsat dette, eller medlemsstaterne kræver, at transmissionssystemoperatører opfylder mindstekrav med hensyn til vedligeholdelse og udvikling af transmissionssystemet, herunder sammenkoblingskapacitet.

6. Transmissionssystemoperatører anvender gennemsigtige, ikke-diskriminerende markedsbaserede metoder ved anskaffelse af den energi, de anvender til at dække energitab og reservekapacitet i deres system, når de udøver denne aktivitet.

7. De regler for balancering af elektricitetssystemet, som transmissionssystemoperatørerne fastlægger, skal være objektive, gennemsigtige og ikke-diskriminerende, og det samme gælder reglerne for systembrugernes betaling for brug af deres net i forbindelse med energiubalance. Vilkår og betingelser, herunder regler og tariffer, for transmissionssystemoperatørers ydelse af de pågældende tjenester fastsættes efter en metode, der er forenelig med artikel 37, stk. 6, på en ikke-diskriminerende måde, der afspejler omkostningerne, og de skal offentliggøres.

Artikel 16

Transmissionssystemoperatørers og transmissionssystemejerens tavshedspligt

1. Med forbehold af artikel 30 eller anden lovbestemt pligt til at videregive oplysninger har den enkelte transmissionssystemoperatør og den enkelte transmissionssystemejer tavshedspligt om forretningsmæssigt følsomme oplysninger, som de modtager i forbindelse med udøvelsen af deres aktiviteter, og skal forhindre, at oplysninger om egne aktiviteter, som kan være forretningsmæssigt fordelagtige, bliver videregivet på en diskriminerende måde. Navnlig må der ikke videregives forretningsmæssigt følsomme oplysninger til de øvrige dele af virksomheden, medmindre det er nødvendigt for gennemførelsen af en forretningstransaktion. For at sikre fuld overholdelse af reglerne om informationsadskillelse sikrer medlemsstaterne, at transmissionssystemejerens og den resterende del af virksomheden ikke anvender fælles tjenester, som f.eks. fælles juridiske tjenester, bortset fra rent administrative eller it-tekniske funktioner.

2. Transmissionssystemoperatøren må ikke i forbindelse med tilknyttede virksomheders køb og salg af elektricitet misbruge forretningsmæssigt følsomme oplysninger, som er modtaget fra tredjepart i forbindelse med tildeling af eller forhandling om adgang til systemet.

3. Oplysninger, der er nødvendige for den effektive konkurrence og et velfungerende marked, offentliggøres. Denne forpligtelse berører ikke sikring af fortroligheden af forretningsmæssigt følsomme oplysninger.

KAPITEL V

UAFHÆNGIGE TRANSMISSIONSOPERATØRER

Artikel 17

Aktiver, udstyr, personale og identitet

1. Transmissionssystemoperatører skal være udstyret med alle de menneskelige, tekniske, fysiske og finansielle ressourcer, der er nødvendige, for at de kan opfylde deres forpligtelser i henhold til dette direktiv og varetage elektricitetstransmissionsaktiviteten, navnlig:

- a) de aktiver, der er nødvendige for elektricitetstransmissionsaktiviteten, herunder transmissionssystemet, skal være ejet af transmissionssystemoperatøren
- b) det personale, der er nødvendigt for elektricitetstransmissionsaktiviteten, herunder udførelse af alle virksomhedens opgaver, skal være ansat af transmissionssystemoperatøren
- c) leasing af personale og levering af tjenester til og fra andre dele af den vertikalt integrerede virksomhed er forbudt. Transmissionssystemoperatøren kan dog levere tjenester til den vertikalt integrerede virksomhed, når blot:
 - i) levering af disse tjenester ikke diskriminerer systembrugere, er tilgængelig for alle systembrugere på samme vilkår og betingelser og ikke begrænser, forvrider eller hindrer konkurrence i produktions- eller forsyningsledet, og
 - ii) vilkår og betingelser for levering af disse tjenester er godkendt af den regulerende myndighed
- d) med forbehold af tilsynsorganets afgørelser i henhold til artikel 20, skal tilstrækkelige finansielle midler til fremtidige investeringsprojekter eller til udskiftning af eksisterende aktiver stilles til rådighed for transmissionssystemoperatøren rettidigt af den vertikalt integrerede virksomhed efter passende anmodning fra transmissionssystemoperatøren.

2. Elektricitetstransmissionsaktiviteten omfatter mindst følgende opgaver ud over de i artikel 12 anførte:

- a) repræsentation af transmissionssystemoperatøren og kontakter til tredjeparter og de regulerende myndigheder
 - b) repræsentation af transmissionssystemoperatøren inden for det europæiske net af transmissionssystemoperatører for elektricitet (»ENTSO for elektricitet«)
 - c) indrømmelse og forvaltning af tredjepartsadgang uden at forskelsbehandle systembrugere eller kategorier af systembrugere
 - d) opkrævning af alle afgifter i forbindelse med transmissions-systemet, herunder adgangsafgifter, balanceringsafgifter for accessoriske tjenester som f.eks. indkøb af tjenesteydelser (balanceomkostninger, energi for tab)
 - e) drift, vedligeholdelse og udvikling af et sikkert, effektivt og økonomisk transmissionssystem
 - f) investeringsplanlægning, der sikrer systemets evne til at dække en rimelig efterspørgsel og garantere forsynings sikkerheden på lang sigt
 - g) oprettelse af relevante joint ventures, herunder med en eller flere transmissionssystemoperatører, elektricitetsbørser og andre relevante aktører, med det formål at udvikle skabelsen af regionale markeder eller at lette liberaliseringsprocessen, og
 - h) alle selskabstjenesteydelser, herunder juridiske tjenester, regnskabsføring og it-tjenester.
3. Transmissionssystemoperatører skal være organiseret i en retlige form som omhandlet i artikel 1 i Rådets direktiv 68/151/EØF ⁽¹⁾.
4. Transmissionssystemoperatøren må ikke i sin selskabsidentitet, kommunikation, brandingstrategier og sine forretningslokaler skabe uklarhed om den særskilte identitet inden for den vertikalt integrerede virksomhed eller dele deraf.
5. Transmissionssystemoperatøren må ikke dele it-systemer eller -udstyr, fysiske rammer eller sikkerhedsadgangssystemer med nogen del af den vertikalt integrerede virksomhed og må ikke anvende samme rådgivere eller eksterne kontrahenter for it-systemer eller -udstyr og sikkerhedsadgangssystemer.
6. Transmissionssystemoperatørernes regnskaber skal revideres af en anden revisor end den, der reviderer den vertikalt integrerede virksomhed eller dele deraf.

⁽¹⁾ Rådets første direktiv 68/151/EØF af 9. marts 1968 om samordning af de garantier, som kræves i medlemsstaterne af de i traktatens artikel 58, stk. 2, nævnte selskaber til beskyttelse af såvel selskabsdeltagernes som tredjemands interesser, med det formål at gøre disse garantier lige byrdefulde (EFT L 65 af 14.3.1968, s. 8).

Artikel 18

Transmissionssystemoperatørens uafhængighed

1. Med forbehold af tilsynsorganets afgørelser i henhold til artikel 20 skal transmissionssystemoperatøren have:

- a) reel beslutningskompetence uafhængigt af den vertikalt integrerede virksomhed for så vidt angår de aktiver, der er nødvendige for at drive, vedligeholde eller udvikle transmissionssystemet, og
- b) beføjelse til at rejse kapital på kapitalmarkedet, især ved låntagning og kapitalforøgelse.

2. Transmissionssystemoperatøren skal til enhver tid handle på en sådan måde, at det sikres, at operatøren har de nødvendige ressourcer til at udføre transmissionsaktiviteten korrekt og effektivt samt udvikle og opretholde et effektivt, sikkert og økonomisk transmissionssystem.

3. Dattervirksomheder til den vertikalt integrerede virksomhed, der varetager produktions- eller forsyningsopgaver, må ikke have nogen direkte eller indirekte kapitalinteresser i transmissionssystemoperatøren. Transmissionssystemoperatøren må hverken direkte eller indirekte have kapitalinteresser i nogen dattervirksomhed til den vertikalt integrerede virksomhed, der varetager produktions- eller forsyningsopgaver, eller modtage udbytte eller andre finansielle fordele fra denne dattervirksomhed.

4. Transmissionssystemoperatørens overordnede ledelsesstruktur og selskabsvedtægter skal sikre transmissionssystemoperatørens faktiske uafhængighed i overensstemmelse med dette kapitel. Den vertikalt integrerede virksomhed må ikke direkte eller indirekte bestemme transmissionssystemoperatørens konkurrencemæssige adfærd i relation til transmissionssystemoperatørens daglige aktiviteter og forvaltning af nettet eller i relation til de aktiviteter, der er nødvendige for udarbejdelsen af den ti-årige netudviklingsplan i henhold til artikel 22.

5. I forbindelse med udførelsen af deres opgaver i henhold til dette direktivs artikel 12 og artikel 17, stk. 2, og ved overholdelsen af artikel 14, 15 og 16 i forordning (EF) nr. 714/2009 må transmissionssystemoperatørerne ikke diskriminere mod forskellige personer eller enheder og ikke begrænse, forvride eller hindre konkurrence i produktions- eller forsyningsleddet.

6. Eventuelle kommercielle og finansielle forbindelser mellem den vertikalt integrerede virksomhed og transmissionssystemoperatøren, herunder lån fra transmissionssystemoperatøren til den vertikalt integrerede virksomhed, skal være i overensstemmelse med markedsvilkårene. Transmissionssystemoperatøren skal opbevare udførlig dokumentation for sådanne kommercielle og finansielle forbindelser og på anmodning stille dem til rådighed for den regulerende myndighed.

7. Transmissionssystemoperatøren skal forelægge alle kommercielle og finansielle aftaler med den vertikalt integrerede virksomhed for den regulerende myndighed til godkendelse.

8. Transmissionssystemoperatøren skal underrette den regulerende myndighed om de finansielle midler, jf. artikel 17, stk. 1, litra d), der er til rådighed til fremtidige investeringsprojekter og/eller til udskiftning af eksisterende aktiver.

9. Den vertikalt integrerede virksomhed skal afstå fra enhver handling, der hindrer transmissionssystemoperatøren i at opfylde sine forpligtelser i henhold til dette kapitel eller er til skade for opfyldelsen, og må ikke kræve, at transmissionssystemoperatøren skal anmode den vertikalt integrerede virksomhed om tilladelse i forbindelse med opfyldelsen af disse forpligtelser.

10. En virksomhed, som af den regulerende myndighed er certificeret efter kravene i dette kapitel, skal godkendes og udpeges som transmissionssystemoperatør af den berørte medlemsstat. Certificeringsproceduren i enten dette direktivs artikel 10 og artikel 3 i forordning (EF) nr. 714/2009 eller i dette direktivs artikel 11 anvendes.

Artikel 19

Transmissionssystemoperatørens personales og ledelses uafhængighed

1. Afgørelser vedrørende udnævnelse og fornyelse, arbejdsvilkår, herunder aflønning, og tjenesteperiodens ophør for de personer, der har ansvaret for transmissionssystemoperatørens ledelse, og/eller medlemmerne af dennes administrative organer, træffes af transmissionssystemoperatørens tilsynsorgan, der udnævnes i henhold til artikel 20.

2. Fastlæggelsen af og vilkårene for perioden, varigheden og ophøret af tjenesten for de personer, der af tilsynsorganet er udpeget til udnævnelse eller fornyelse som personer, der har ansvaret for transmissionssystemoperatørens overordnede ledelse, og/eller som medlemmer af dennes administrative organer, og årsagerne til enhver foreslået afgørelse om denne tjenesteperiodes ophør skal meddeles den regulerende myndighed. Disse vilkår og de i stk. 1 nævnte afgørelser bliver kun bindende, hvis den regulerende myndighed ikke har gjort indsigelse inden for tre uger efter meddelelsen.

Den regulerende myndighed kan gøre indsigelse imod de i stk. 1 nævnte afgørelser når:

- a) der opstår tvivl om den professionelle uafhængighed af en udpeget person, der har ansvaret for ledelsen, og/eller er medlem af de administrative organer, eller
- b) i tilfælde af en tjenesteperiodes førtidige ophør, der er tvivl om et sådant førtidigt ophørs berettigelse.

3. De personer, der har ansvaret for transmissionssystemoperatørens ledelse, og/eller medlemmerne af dennes administrative organer, der er omfattet af dette stk., må ikke direkte eller indirekte have haft nogen stilling eller noget ansvar, nogen interesse eller noget forretningsforhold med den vertikalt integrerede virksomhed eller dele af denne eller med dens kontrollerende aktionærer ud over transmissionssystemoperatøren i en periode på tre år før deres udnævnelse.

4. De personer, der har ansvaret for transmissionssystemoperatørens ledelse, og/eller medlemmerne af dennes administrative organer og dennes ansatte må ikke direkte eller indirekte have nogen anden stilling eller noget ansvar, nogen interesse eller noget forretningsforhold med nogen anden del af den vertikalt integrerede virksomhed eller med de kontrollerende aktionærer.

5. De personer, der har ansvaret for transmissionssystemoperatørens ledelse, og/eller medlemmerne af dennes administrative organer og dennes ansatte må ikke direkte eller indirekte have nogen interesse i eller modtage nogen finansielle fordele fra nogen del af den vertikalt integrerede virksomhed ud over transmissions-systemoperatøren. Deres aflønning må ikke afhænge af andre af den vertikalt integrerede virksomheds aktiviteter eller resultater end transmissionssystemoperatørens.

6. Der garanteres en effektiv klageadgang til den regulerende myndighed for alle klager fra de personer, der har ansvaret for transmissionssystemoperatørens ledelse, og/eller medlemmerne af dennes administrative organer over deres tjenesteperiodes førtidige ophør.

7. Efter ophøret af tjenesteperioden hos transmissionssystemoperatøren må de personer, der har ansvaret for dennes ledelse, og/eller medlemmerne af dennes administrative organer ikke have nogen stilling eller noget ansvar, nogen interesse eller noget forretningsforhold med nogen anden del af den vertikalt integrerede virksomhed end transmissionssystemoperatøren eller med de kontrollerende aktionærer i en periode på mindst fire år.

8. Stk. 3 finder anvendelse på flertallet af de personer, der har ansvaret for transmissionssystemoperatørens ledelse, og/eller medlemmerne af dennes administrative organer.

De personer, der har ansvaret for transmissionssystemoperatørens ledelse, og/eller er medlemmer af dennes administrative organer, som ikke er omfattet af bestemmelserne i stk. 3, må ikke have udført forvaltning eller udøvet anden relevant aktivitet i den vertikalt integrerede virksomhed i en periode på mindst seks måneder før deres udnævnelse.

Første afsnit i dette stykke og stk. 4-7 finder anvendelse på alle de personer, der indgår i den overordnede ledelse, og de personer, der refererer direkte til dem i spørgsmål, der vedrører nettets drift, vedligeholdelse eller udvikling.

Artikel 20

Tilsynsorgan

1. Transmissionssystemoperatøren skal have et tilsynsorgan, som har ansvaret for at træffe afgørelser, som kan have en betydelig virkning på værdien af aktionærernes aktiver i transmissionssystemoperatøren, især afgørelser vedrørende godkendelse af de årlige og mere langsigtede finansieringsplaner, transmissions-systemoperatørens gældsniveau og størrelsen af det udbytte, der udbetales til aktionærerne. De afgørelser, der hører under tilsynsorganet, omfatter ikke afgørelser i tilknytning til transmissionssystemoperatørens daglige virksomhed og forvaltningen af nettet og

den virksomhed, der er nødvendig for udarbejdelsen af den ti-årige netudviklingsplan i medfør af artikel 22.

2. Tilsynsorganet skal bestå af medlemmer, der repræsenterer den vertikalt integrerede virksomhed, medlemmer, der repræsenterer tredjepartsaktionærer, og, hvor en medlemsstats relevante lovgivning fastsætter det, medlemmer, der repræsenterer andre interesserede parter, f.eks. transmissionssystemoperatørens ansatte.

3. Artikel 19, stk. 2, første afsnit, og artikel 19, stk. 3-7, anvendes på mindst halvdelen af tilsynsorganets medlemmer minus én.

Artikel 19, stk. 2, andet afsnit, litra b), anvendes på alle tilsynsorganets medlemmer.

Artikel 21

Overvågningsprogram og overvågningsansvarlig

1. Medlemsstaterne skal sikre, at transmissionssystemoperatører opstiller og gennemfører et overvågningsprogram, der beskriver de foranstaltninger, der er truffet for at sikre, at diskriminerende adfærd er udelukket, samt sikre, at programmets overholdelse kontrolleres på passende måde. Overvågningsprogrammet skal fastlægge de ansattes specifikke forpligtelser for at opfylde disse mål. Det skal godkendes af den regulerende myndighed. Med forbehold af den nationale reguleringsmyndigheds beføjelser kontrolleres programmets overholdelse uafhængigt af en overvågningsansvarlig.

2. Den overvågningsansvarlige udpeges af tilsynsorganet efter indhentelse af den regulerende myndigheds godkendelse. Den regulerende myndighed kan kun afvise godkendelsen af en overvågningsansvarlig på grund af manglende uafhængighed eller faglig formåen. Den overvågningsansvarlige kan være en fysisk eller en juridisk person. Artikel 19, stk. 2-8, anvendes på den overvågningsansvarlige.

3. Den overvågningsansvarlige har ansvaret for at:

- føre tilsyn med gennemførelsen af overvågningsprogrammet
- udarbejde en årlig rapport, der angiver de foranstaltninger, der er truffet for at gennemføre overvågningsprogrammet, og forelægge den for den regulerende myndighed
- aflægge rapport til tilsynsorganet og give anbefalinger vedrørende overvågningsprogrammet og dets gennemførelse
- underrette den regulerende myndighed om enhver væsentlig overtrædelse i forbindelse med gennemførelsen af overvågningsprogrammet og
- aflægge rapport til den regulerende myndighed om eventuelle kommercielle og finansielle forbindelser mellem den vertikalt integrerede virksomhed og transmissionssystemoperatøren.

4. Den overvågningsansvarlige forelægger den regulerende myndighed de foreslåede beslutninger om investeringsplanen eller om individuelle investeringer i nettet. Det skal senest finde sted, når transmissionssystemoperatørens ledelse og/eller kompetente administrative organ forelægger dem for tilsynsorganet.

5. Hvis den vertikalt integrerede virksomhed på generalforsamlingen eller ved hjælp af stemmerne fra de medlemmer af tilsynsorganet, som det har udpeget, har forhindret vedtagelse af en beslutning og derved forhindret eller forsinket investeringer, som i henhold til den ti-årige netudviklingsplan skulle have været foretaget i løbet af de følgende tre år, skal den overvågningsansvarlige indberette dette til den regulerende myndighed, som derefter vil handle i overensstemmelse med artikel 22.

6. Vilkårene for den overvågningsansvarliges mandat eller hans ansættelsesvilkår, herunder varigheden af dens mandat, skal godkendes af den regulerende myndighed. Disse vilkår skal sikre den overvågningsansvarliges uafhængighed, herunder give vedkommende alle de nødvendige ressourcer til at udføre sine opgaver. Under sit mandat må den overvågningsansvarlige ikke på anden måde, hverken direkte eller indirekte, være tilknyttet nogen del af det vertikalt integrerede selskab eller de kontrollerende aktionærer, hvis denne tilknytning er baseret på ansættelse, ansvar eller interesse.

7. Den overvågningsansvarlige skal regelmæssigt enten mundtligt eller skriftligt aflægge rapport til den regulerende myndighed og har ret til regelmæssigt enten mundtligt eller skriftligt at aflægge rapport til transmissionssystemoperatørens tilsynsorgan.

8. Den overvågningsansvarlige kan deltage i alle møder i transmissionssystemoperatørens ledelse eller administrative organer samt i tilsynsorganets og generalforsamlingens møder. Den overvågningsansvarlige skal deltage i alle møder, der behandler følgende emner:

- a) vilkår for adgang til nettet som fastsat i forordning (EF) nr. 714/2009 navnlig for så vidt angår tariffer, tjenester med tredjepartsadgang, kapacitetstildeling og håndtering af overbelastning, gennemsigtighed, balancering og sekundære markeder
- b) projekter med henblik på at drive, opretholde og udvikle transmissionsnetssystemet, herunder sammenkoblings- og tilslutningsinvesteringer
- c) energikøb eller -salg, der er nødvendige for transmissionssystemets drift.

9. Den overvågningsansvarlige overvåger transmissionssystemoperatørens overholdelse af artikel 16.

10. Den overvågningsansvarlige skal have adgang til alle relevante data og til transmissionssystemoperatørens kontorer samt til alle informationer, der er nødvendige for udførelsen af hans opgaver.

11. Efter den regulerende myndigheds forudgående godkendelse kan tilsynsorganet afskedige den overvågningsansvarlige. Det afskediger den overvågningsansvarlige med henvisning til manglende uafhængighed eller faglig formåen efter anmodning fra den regulerende myndighed.

12. Den overvågningsansvarlige skal gives adgang til transmissionssystemoperatørens kontorer uden forudgående meddelelse.

Artikel 22

Netudvikling og beføjelser til at træffe investeringsbeslutninger

1. Transmissionssystemoperatørerne forelægger hvert år den regulerende myndighed en ti-årig netudviklingsplan på grundlag af den eksisterende og skønnede fremtidige udbuds- og efterspørgselssituation efter at have hørt alle relevante interessenter. Netudviklingsplanen skal indeholde effektive foranstaltninger med henblik på at sikre systemets tilstrækkelighed og forsynings sikkerheden.

2. Den ti-årige netudviklingsplan skal navnlig:

- a) oplyse markedsdeltagerne om den vigtigste transmissionsinfrastruktur, der er behov for at bygge eller opgradere inden for de næste ti år
- b) indeholde alle de investeringer, der allerede er truffet beslutning om, og identificere nye investeringer, der skal foretages de tre følgende år, og
- c) fastsætte en tidsramme for alle investeringsprojekter.

3. Transmissionssystemoperatøren skal, når han udarbejder den ti-årige netudviklingsplan, foretage rimelige skøn over udviklingen af produktion, forsyning, forbrug og udvekslinger med andre lande, under hensyn til investeringsplaner for regionale net og net på fællesskabsplan.

4. Den regulerende myndighed hører alle faktiske eller potentielle systembrugere om den ti-årige netudviklingsplan på en åben og gennemsigtig måde. Personer eller virksomheder, der hævder at være potentielle systembrugere, kan afkræves dokumentation herfor. Den regulerende myndighed offentliggør resultatet af høringsprocessen, navnlig de eventuelle behov for investeringer.

5. Den regulerende myndighed undersøger, om den ti-årige netudviklingsplan dækker alle de investeringsbehov, der blev identificeret under høringsprocessen, og om den er i overensstemmelse med den ikke-bindende ti-årige europæiske netudviklingsplan (europæisk netudviklingsplan), jf. artikel 8, stk. 3, litra b), i forordning (EF) nr. 714/2009. Hvis der opstår tvivl om overensstemmelsen med den ikke-bindende 10-årige europæiske netudviklingsplan, hører den regulerende myndighed agenturet. Den regulerende myndighed kan kræve, at transmissionssystemoperatøren ændrer sin ti-årige netudviklingsplan.

6. Den regulerende myndighed overvåger og evaluerer gennemførelsen af den 10-årige netudviklingsplan.

7. Såfremt transmissionssystemoperatøren undlader at foretage en investering, som i henhold til den ti-årige netudviklingsplan skulle have været foretaget i løbet af de tre følgende år, uden at dette skyldes tvingende grunde, som operatøren ikke er herre over, sikrer medlemsstaterne, at den regulerende myndighed er forpligtet til at træffe mindst en af følgende foranstaltninger for at sikre, at den pågældende investering foretages, hvis denne investering stadig er relevant på grundlag af den seneste ti-årige netudviklingsplan:

- a) kræve, at transmissionssystemoperatøren foretager den pågældende investering,
- b) afholde en udbudsprocedure for den pågældende investering, som er åben for alle investorer, eller
- c) tvinge transmissionssystemoperatøren til at acceptere en kapitalforhøjelse for at finansiere de nødvendige investeringer og tillade uafhængige investorer at tegne kapitalandele.

Har den regulerende myndighed gjort brug af sine beføjelser i henhold til første afsnit, litra b), kan den kræve, at transmissionssystemoperatøren accepterer en eller flere af følgende:

- a) finansiering foretaget af enhver tredjepart
- b) etablering foretaget af enhver tredjepart
- c) selv bygger de pågældende nye aktiver
- d) selv driver det pågældende nye aktiv.

Transmissionssystemoperatøren giver investorerne alle de oplysninger, der er nødvendige for at kunne foretage investeringen, slutter nye aktiver til transmissionsnettet og skal i det hele taget gøre sit bedste for at lette gennemførelsen af investeringsprojektet.

De relevante finansieringsordninger skal forelægges den regulerende myndighed til godkendelse.

8. Har den regulerende myndighed gjort brug af sine beføjelser i henhold til stk. 7, første afsnit, skal omkostningerne ved de pågældende investeringer dækkes af de relevante tarifregler.

Artikel 23

Beslutningsbeføjelse vedrørende tilkobling af nye kraftværker til transmissionssystemet

1. Transmissionssystemoperatøren fastlægger og offentliggør gennemsigtige og effektive procedurer for ikke-diskriminerende tilkobling af nye kraftværker til transmissionssystemet. Procedurerne skal godkendes af de nationale regulerende myndigheder.

2. Transmissionssystemoperatøren har ikke ret til at nægte tilkobling af et nyt kraftværk med den begrundelse, at der i fremtiden vil kunne ske begrænsninger af den disponible netkapacitet, f.eks. overbelastning i perifere dele af transmissionssystemet. Transmissionssystemoperatøren skal stille de nødvendige oplysninger til rådighed.

3. Transmissionssystemoperatøren har ikke ret til at nægte et nyt tilkoblingspunkt med den begrundelse, at det vil indebære øgede omkostninger som følge af den nødvendige kapacitetsudvidelse af dele af systemet i tilkoblingspunktets umiddelbare nærhed.

KAPITEL VI

DRIFT AF DISTRIBUTIONSSYSTEMER

Artikel 24

Udpegning af distributionssystemoperatører

For en periode, som fastlægges af medlemsstaterne under hensyntagen til effektivitet og økonomisk balance, udpeger medlemsstaterne eller anmoder medlemsstaterne de virksomheder, som har ansvaret for distributionsfaciliteter, om at udpege en eller flere distributionssystemoperatører. Medlemsstaterne påser, at distributionssystemoperatørerne handler i overensstemmelse med artikel 25, 26 og 27.

Artikel 25

Distributionssystemoperatørernes opgaver

1. Distributionssystemoperatøren har ansvaret for at sikre, at systemet på lang sigt kan imødekomme rimelige krav til distributionen af elektricitet og for på økonomiske vilkår at drive, opretholde og udvikle et sikkert, pålideligt og effektivt elektricitetsdistributionssystem på sit område under behørig hensyntagen til miljøet og energieffektiviteten.

2. Distributionssystemoperatøren må i intet tilfælde forskelsbehandle systembrugere eller kategorier af systembrugere og må navnlig ikke begunstige sine tilknyttede virksomheder.

3. Distributionssystemoperatøren forsyner systembrugerne med de oplysninger, der er nødvendige for at få effektiv adgang til og sikre effektiv udnyttelse af systemet.

4. En medlemsstat kan kræve, at distributionssystemoperatøren ved lastfordelingen af produktionsanlæg giver forrang til produktionsanlæg, der anvender vedvarende energikilder eller affald, eller som har en kombineret produktion af varme og elektricitet.

5. Hver distributionssystemoperatør anvender gennemsigtige, ikke-diskriminerende markedsbaserede metoder ved anskaffelse af den energi, de anvender til at dække energitab og reservekapacitet i deres system, når de udfører denne aktivitet. Dette krav berører ikke anvendelse af elektricitet, der er erhvervet i henhold til kontrakter, der er indgået inden den 1. januar 2002.

6. Når en distributionssystemoperatør er ansvarlig for at balancere distributionssystemet, skal de regler, som denne fastlægger med henblik herpå, være objektive, gennemsigtige og ikke-diskriminerende, og det samme gælder reglerne for systembrugernes betaling for brug af deres net i forbindelse med energiubalance. Vilkår og betingelser, herunder regler og tariffer, for distributionssystemoperatørens ydelse af de pågældende tjenester skal fastsættes i henhold til artikel 37, stk. 6, på en ikke-diskriminerende måde, der afspejler omkostningerne, og de skal offentliggøres.

7. Når distributionssystemoperatøren planlægger at udvide distributionsnettet, skal systemoperatøren overveje foranstaltninger til energieffektivitet gennem efterspørgselsstyring eller decentraliseret produktion, som muligvis kan erstatte behovet for at forbedre eller erstatte elektricitetskapacitet.

Artikel 26

Udskillelse af distributionssystemoperatører

1. Er distributionssystemoperatøren en del af en vertikalt integreret virksomhed, skal vedkommende i det mindste være uafhængig, hvad angår retlig form, organisation og beslutningstagning, af andre aktiviteter, der ikke vedrører distribution. Disse regler indebærer ikke en forpligtelse til at adskille ejerskab til aktiver i distributionssystemoperatøren fra den vertikalt integrerede virksomhed.

2. Ud over kravene i stk. 1 skal distributionssystemoperatøren, når denne er en del af en vertikalt integreret virksomhed, være uafhængig, hvad angår organisation og beslutningstagning, af de andre aktiviteter, der ikke vedrører distribution. Med henblik herpå gælder følgende minimumskriterier:

- a) de personer, som har ansvaret for ledelsen af distributionssystemoperatøren, må ikke indgå i virksomhedsstruktur inden for den integrerede elektricitetsvirksomhed, der direkte eller indirekte har ansvaret for den daglige drift af produktion, transmission eller forsyning af elektricitet
- b) der skal træffes passende foranstaltninger for at sikre, at de erhvervsmæssige interesser, som de ansvarlige for ledelsen af distributionssystemoperatøren måtte have, tages i betragtning på en sådan måde, at de kan handle uafhængigt
- c) distributionssystemoperatøren skal have reel beslutningskompetence uafhængigt af den vertikalt integrerede virksomhed for så vidt angår de aktiver, der er nødvendige for at

drive, vedligeholde eller udvikle nettet. Distributionssystemoperatøren skal råde over de nødvendige ressourcer til at varetage disse opgaver, herunder menneskelige, tekniske, fysiske og finansielle ressourcer. Dette bør ikke hindre, at der kan eksistere passende samordningsmekanismer, der sikrer, at modervirksomhedens økonomiske og ledelsesmæssige tilsynsrettigheder med hensyn til udbyttet, der er indirekte reguleret i henhold til artikel 37, stk. 6, af midler investeret i et dattervirksomhed tilgodeses. Navnlig skal modervirksomheden kunne godkende distributionssystemoperatørens årlige finansieringsplan eller et tilsvarende instrument og sætte samlede grænser for dattervirksomhedens gældsætning. Modervirksomheden kan ikke give instrukser om den daglige drift eller om individuelle afgørelser om oprettelse eller opgradering af distributionslinjer, som ikke går ud over beløbene i finansieringsplanen eller i et tilsvarende instrument, og

- d) distributionssystemoperatøren skal opstille et overvågningsprogram, der beskriver de foranstaltninger, der er truffet for at sikre, at diskriminerende adfærd er udelukket, samt sikre, at dets overholdelse kontrolleres på passende måde. Overvågningsprogrammet skal fastlægge de ansattes specifikke forpligtelser for at opfylde dette mål. Den person eller det organ, der har ansvaret for kontrollen med overvågningsprogrammet, den overvågningsansvarlige for distributionssystemoperatøren, forelægger en årsrapport med en beskrivelse af de trufne foranstaltninger for den i artikel 35, stk. 1, omhandlede regulerende myndighed, og denne årsrapport offentliggøres. Den overvågningsansvarlige for distributionssystemoperatøren er fuldt uafhængig og har til varetagelse af sin opgave adgang til alle nødvendige oplysninger hos distributionssystemoperatøren og eventuelle tilknyttede virksomheder.

3. I tilfælde, hvor distributionssystemoperatøren indgår i en vertikalt integreret virksomhed, sørger medlemsstaterne for, at distributionssystemoperatørens virksomhed overvåges af de regulerende myndigheder eller andre kompetente organer, således at denne ikke kan udnytte sin vertikale integration til at forvride konkurrencen. Vertikalt integrerede distributionssystemoperatører må navnlig ikke i deres kommunikationsarbejde og identitetsstrategier skabe uklarhed om forsyningsgrenens særskilte identitet inden for den vertikalt integrerede virksomhed.

4. Medlemsstaterne kan bestemme, at stk. 1, 2 og 3 ikke gælder for integrerede elektricitetsvirksomheder, der betjener færre end 100 000 tilkoblede kunder eller små isolerede systemer.

Artikel 27

Distributionssystemoperatørers tavshedspligt

Med forbehold af artikel 30 eller anden lovbestemt pligt til at videregive oplysninger har distributionssystemoperatøren tavshedspligt om forretningsmæssigt følsomme oplysninger, som modtages i forbindelse med udøvelsen af distributionssystemoperatørens virksomhed, og skal forhindre, at oplysninger om egne aktiviteter, som kan være forretningsmæssigt fordelagtige, bliver videregivet på en diskriminerende måde.

Artikel 28

Lukkede distributionssystemer

1. Medlemsstaterne kan tillade, at nationale regulerende myndigheder eller andre kompetente myndigheder klassificerer et system, som distribuerer elektricitet inden for et geografisk afgrænset industrielt, kommercielt eller delt serviceanlæg, og som med forbehold af stk. 4, ikke forsyner privatkunder, som et lukket distributionssystem, såfremt:

- a) driften eller produktionsprocessen for brugerne af dette system er integreret som følge af særlige tekniske eller sikkerhedsmæssige hensyn, eller
- b) systemet primært distribuerer elektricitet til systemets ejer eller operatør eller deres tilknyttede virksomheder.

2. Medlemsstaterne kan fastsætte, at nationale regulerende myndigheder skal fritage operatøren af et lukket distributionssystem fra:

- a) forpligtelserne i artikel 25, stk. 5, om at anvende gennemsigtige, ikke-diskriminerende markedsbaserede metoder ved anskaffelse af den energi, de anvender til at dække energitab og reservekapacitet i deres system
- b) forpligtelsen i artikel 32, stk. 1, om at tariffene eller de metoder, de er beregnet efter, skal godkendes forud for deres ikrafttræden i overensstemmelse med artikel 37.

3. Giver en fritagelse efter af stk. 2, gennemgås og godkendes de anvendte tariffen eller de metoder, de er beregnet efter, i overensstemmelse med artikel 37 efter anmodning fra en bruger af det lukkede distributionssystem.

4. Hvis et lille antal husholdninger, der er beskæftiget hos eller har en lignende tilknytning til distributionssystemets ejer, og som befinder sig inden for det område, som det lukkede distributionssystem leverer til, tilfældigt bruger systemet, er dette ikke til hinder for, at der gives en fritagelse efter stk. 2.

Artikel 29

Operatøren for et kombineret system

Artikel 26, stk. 1, er ikke til hinder for, at en operatør kombinerer driften af transmissions- og distributionssystemer, forudsat at denne operatør opfylder artikel 9, stk. 1, eller 13 og 14, eller kapitel V eller hører under artikel 44, stk. 2.

KAPITEL VII

REGNSKABSMÆSSIG ADSKILLELSE OG GENNEMSIGTIGE REGNSKABER

Artikel 30

Adgang til regnskaber

1. Medlemsstaterne eller enhver kompetent myndighed, som de udpeger, herunder de i artikel 35 omhandlede regulerende

myndigheder, skal i det omfang, det er nødvendigt, for at de kan udføre deres hverv, have adgang til elektricitetsvirksomheders regnskaber, jf. artikel 31.

2. Medlemsstaterne og enhver udpeget kompetent myndighed, herunder de regulerende myndigheder, har tavshedspligt om forretningsmæssigt følsomme oplysninger. Medlemsstaterne kan beslutte, at sådanne oplysninger kan offentliggøres, hvor dette er nødvendigt for, at de kompetente myndigheder kan udføre deres hverv.

Artikel 31

Regnskabsmæssig adskillelse

1. Medlemsstaterne træffer de foranstaltninger, der er nødvendige for at sikre, at elektricitetsvirksomheders regnskaber føres i overensstemmelse med stk. 2 og 3.

2. Elektricitetsvirksomheder skal, uanset ejerforhold og juridisk status, udarbejde årsregnskaber og lade disse revidere og offentliggøre i overensstemmelse med de bestemmelser i national lovgivning om kapital-selskabers årsregnskaber, som er vedtaget i medfør af Rådets fjerde direktiv 78/660/EØF af 25. juli 1978 på grundlag af traktatens artikel 44, stk. 2, litra g) (*), om årsregnskaberne for visse selskabsformer (1).

Virksomheder, som ikke er retligt forpligtet til at offentliggøre deres årsregnskaber, skal på deres hovedsæde opbevare en kopi, som skal kunne konsulteres af offentligheden.

3. Elektricitetsvirksomheder skal i deres interne regnskabsføring føre separate regnskaber over hver af deres transmissions- og distributionsaktiviteter, således som de skulle gøre, såfremt de pågældende aktiviteter blev udført af særskilte virksomheder, med henblik på at undgå forskelsbehandling, krydssubsidiering og konkurrenceforvridning. De skal også føre regnskaber, som kan være konsoliderede, over andre elektricitetsaktiviteter, der ikke vedrører transmission og distribution. Indtil den 1. juli 2007 skal de føre separate regnskaber over forsyningsaktiviteter til privilegerede kunder og forsyningsaktiviteter til ikke-privilegerede kunder. Indtægter fra ejerskab af transmissions- eller distributionssystemet specificeres i regnskaberne. Der skal i relevant omfang føres konsoliderede regnskaber over andre ikke-elektricitetsrelaterede aktiviteter. Disse interne regnskaber skal omfatte en særskilt balance og en særskilt resultatopgørelse for hver aktivitet.

4. Under den i stk. 2 omhandlede revision skal det især undersøges, om forpligtelsen til at undgå forskelsbehandling og krydssubsidiering, jf. stk. 3, overholdes.

(*) Titlen på direktiv 78/660/EØF er justeret under hensyn til omnummereringen af EF-traktatens artikler, jf. Amsterdam-traktatens artikel 12. Den oprindelige henvisning var til artikel 54, stk. 3, litra g).

(1) EFT L 222 af 14.8.1978, s. 11.

KAPITEL VIII

TILRETTELÆGGELSE AF SYSTEMADGANGEN

Artikel 32

Tredjeparts adgang

1. Medlemsstaterne drager omsorg for, at der indføres en ordning for tredjeparts adgang til transmissions- og distributionssystemerne, som bygger på offentliggjorte tariffer, der gælder for alle privilegerede kunder, og som anvendes objektivt og uden forskelsbehandling mellem systembrugerne. Medlemsstaterne sikrer, at tarifferne eller de metoder, de er beregnet efter, er godkendt forud for deres ikrafttræden i overensstemmelse med artikel 37, og at disse tariffer — og metoderne, hvor kun disse godkendes — offentliggøres, inden de træder i kraft.

2. En transmissions- eller distributionssystemoperatør kan nægte adgang, hvis systemet ikke har den nødvendige kapacitet. Afslaget skal begrundes behørigt på grundlag af objektive samt teknisk og økonomisk forsvarlige kriterier, særlig under hensyn til artikel 3. De regulerende myndigheder, hvis medlemsstater har fastsat dette, eller medlemsstaterne sikrer, at disse kriterier anvendes konsekvent, og at den systembruger, som er blevet nægtet adgang, har mulighed for at gøre brug af en tvistbilæggelsesprocedure. De regulerende myndigheder sikrer også, at transmissions- eller distributionssystemoperatøren i givet fald, og når der nægtes adgang, giver relevante oplysninger om de foranstaltninger, der vil være nødvendige for at styrke nettet. Den part, som anmoder om sådanne oplysninger, kan pålægges et rimeligt gebyr, som afspejler omkostningerne ved at fremlægge sådanne oplysninger.

Artikel 33

Markedsåbning og gensidighed

1. Medlemsstaterne sikrer, at de privilegerede kunder omfatter:

a) indtil den 1. juli 2004: privilegerede kunder i henhold til artikel 19, stk. 1-3, i direktiv 96/92/EF. Medlemsstaterne offentliggør senest den 31. januar hvert år kriterierne for definitionen af disse privilegerede kunder

b) fra den 1. juli 2004: alle erhvervskunder

c) fra den 1. juli 2007: alle kunder.

2. For at undgå skævheder i åbningen af elektricitetsmarkederne:

a) må elforsyningskontrakter med en privilegeret kunde i en anden medlemsstat system ikke være forbudt, hvis kunden betragtes som privilegeret i begge systemer, og

b) kan Kommissionen, når transaktioner som beskrevet i litra a) afvises, fordi kunden kun er privilegeret i et af de to systemer, efter anmodning fra den medlemsstat, hvor den privilegerede kunde hører hjemme, og under hensyntagen til markedssituationen og den fælles interesse, pålægge den transaktionsafvisende part at gennemføre den ønskede forsyning.

Artikel 34

Direkte linjer

1. Medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger med henblik på at muliggøre:

a) at alle elektricitetsproducenter og -elektricitetsforsyningsvirksomheder, der er etableret på deres område, kan forsyne deres egne faciliteter samt deres dattervirksomheder og privilegerede kunder via en direkte linje, og

b) at enhver privilegeret kunde på deres område kan blive forsynet med elektricitet fra en producent og en forsyningsvirksomhed via en direkte linje.

2. Medlemsstaterne fastsætter kriterierne for meddelelse af bevillinger til etablering af direkte linjer på deres område. Disse kriterier skal være objektive og ikke-diskriminerende.

3. Muligheden for at levere elektricitet via en direkte linje, jf. denne artikels stk. 1, berører ikke muligheden for at indgå elektricitetsforsyningskontrakter i henhold til artikel 32.

4. Medlemsstaterne kan meddele bevilling til etablering af en direkte linje betinget af enten, at systemadgang er blevet nægtet på grundlag af artikel 32, eller at der indledes en tvistbilæggelsesprocedure i henhold til artikel 37, alt efter omstændighederne.

5. Medlemsstaterne kan nægte at meddele bevilling til etablering af en direkte linje, hvis en sådan bevilling ville stride mod bestemmelserne i artikel 3. Et sådant afslag skal begrundes behørigt.

KAPITEL IX

NATIONALE REGULERENDE MYNDIGHEDER

Artikel 35

Udpegning af regulerende myndigheder og disses uafhængighed

1. Hver medlemsstat udpeger en enkelt national regulerende myndighed på nationalt plan.

2. Denne artikels stk. 1 berører ikke udpegningen af andre regulerende myndigheder på regionalt plan i medlemsstater, forudsat at der er én enkelt overordnet repræsentant med henblik på repræsentation og kontakt på fællesskabsplan i repræsentantskabet for agenturet, jf. artikel 14, stk. 1, i forordning (EF) nr. 713/2009.

3. Uanset denne artikels stk. 1 kan en medlemsstat udpege regulerende myndigheder for mindre systemer på et geografisk adskilt område, hvor forbruget i 2008 var under 3 % af det samlede forbrug i den medlemsstat, området er en del af. Denne undtagelse berører ikke udpegningen af én enkelt overordnet repræsentant og kontaktperson på fællesskabsplan i repræsentantskabet for agenturet, jf. artikel 14, stk. 1, i forordning (EF) nr. 713/2009.

4. Medlemsstaterne garanterer den regulerende myndigheds uafhængighed og sikrer, at den optræder upartisk og gennemskueligt i udøvelsen af dens beføjelser. Med dette formål sikrer medlemsstaterne, at den regulerende myndighed under udførelsen af de reguleringsopgaver, som dette direktiv og dertil knyttede forskrifter pålægger den,

- a) er juridisk adskilt fra og funktionelt uafhængig af enhver anden offentlig eller privat enhed
- b) sikrer, at dens personale og de personer, der har ansvaret for dens ledelse,
 - i) handler uafhængigt af enhver markedsinteresse, og
 - ii) ikke søger eller modtager direkte instrukser fra nogen regering eller anden offentlig eller privat enhed under udførelsen af reguleringsopgaverne. Dette krav berører ikke et tæt samarbejde, når det er hensigtsmæssigt, med andre relevante nationale myndigheder eller overordnede politiske retningslinjer fra regeringen, som ikke vedrører de reguleringsopgaver og -beføjelser, der er omhandlet i artikel 37.

5. For at beskytte den regulerende myndigheds uafhængighed sikrer medlemsstaterne navnlig:

- a) at den regulerende myndighed kan træffe selvstændige afgørelser uafhængigt af noget politisk organ og har separate årlige budgetbevillinger med autonomi i forbindelse med gennemførelsen af det tildelte budget og tilstrækkelige menneskelige og finansielle ressourcer til at varetage dens opgaver, og
- b) at medlemmerne af den regulerende myndigheds bestyrelse eller, hvor der ikke findes en bestyrelse, af den regulerende myndigheds topledelse, udnævnes for en fast periode på fem til syv år, der kan forlænges én gang.

Med hensyn til første afsnit, litra b), sikrer medlemsstaterne en passende rotationsordning for bestyrelsen eller topledelsen. Medlemmerne af bestyrelsen, eller hvor der ikke findes en bestyrelse, af topledelsen, kan kun afsættes i deres embedsperiode, hvis de ikke længere opfylder de betingelser, der er fastsat i denne artikel, eller er fundet skyldige i tjenesteforseelse i henhold til national ret.

Artikel 36

Overordnede mål for den regulerende myndigheds virke

Under udførelsen af de reguleringsopgaver, der er anført i dette direktiv, træffer den regulerende myndighed alle rimelige foranstaltninger for at nå følgende mål inden for rammerne af dens opgaver og beføjelser, jf. artikel 37, i tæt samråd med andre relevante nationale myndigheder, herunder konkurrencemyndigheder, når det er hensigtsmæssigt, og uden at det berører disses kompetencer:

- a) i tæt samarbejde med agenturet, andre medlemsstaters regulerende myndigheder og Kommissionen: fremme af et indre marked for elektricitet i Fællesskabet præget af konkurrence, sikkerhed og miljømæssig bæredygtighed med en effektiv åbning af markedet for alle kunder og leverandører i Fællesskabet samt sikre passende betingelser med henblik på en effektiv og pålidelig drift af elektricitetsnettene under hensyntagen til langsigtede mål
- b) udvikling af konkurrencebaserede velfungerende regionale markeder inden for Fællesskabet med de under litra a) nævnte mål for øje
- c) fjernelse af restriktioner for handel med elektricitet mellem medlemsstaterne, herunder udvikling af passende kapacitet til grænseoverskridende transmission med henblik på at imødekomme efterspørgslen og øge integrationen af de nationale markeder, hvilket kan fremme elektricitetsstrømme i hele Fællesskabet
- d) bidrage til, at der på den mest omkostningseffektive måde udvikles sikre, pålidelige og effektive ikke-diskriminerende systemer, som er forbrugerorienterede, samt fremme systemtilstrækkelighed og, i tråd med de overordnede mål for energipolitikken, energieffektivitet såvel som integration af produktion af elektricitet fra vedvarende energikilder i stor og i lille målestok og decentral produktion i såvel transmissions- som distributionsnettene
- e) fremme af ny produktionskapacitets netadgang og navnlig fjerne hindringer, der kan forhindre adgangen for nye markedsdeltagere og for elektricitet fra vedvarende energikilder
- f) sikring af, at systemoperatører og systembrugere får passende incitamenter, på både kort og lang sigt, til at øge effektiviteten af systemets præstationer og fremme integrationen af markedet
- g) sikring af, at kunderne drager fordel af, at deres nationale marked fungerer effektivt, fremme af effektiv konkurrence og bidrag til sikring af forbrugerbeskyttelse
- h) bidrage til at opnå høje standarder for forsyningspligt og offentlig service inden for forsyning af elektricitet, bidrage til beskyttelse af sårbare kunder og bidrage til, at nødvendige procedurer for udveksling af oplysninger ved kunders leverandørskift er kompatible.

Artikel 37

Den regulerende myndigheds opgaver og beføjelser

1. Den regulerende myndighed har følgende opgaver:

- a) at fastsætte eller godkende transmissions- eller distributionsstariffer eller deres metoder i overensstemmelse med gennemsligtige kriterier
- b) at sørge for, at transmissions- og distributionssystemoperatører, og i givet fald systemejere, samt elektricitetsvirksomheder, overholder deres forpligtelser i henhold til dette direktiv og anden relevant fællesskabslovgivning, også hvad angår grænseoverskridende forhold
- c) at samarbejde om grænseoverskridende forhold med den eller de regulerende myndigheder i de pågældende medlemsstater og med agenturet
- d) at overholde og gennemføre relevante juridisk bindende afgørelser fra agenturet og Kommissionen
- e) at aflægge årsrapport om sin virksomhed og varetagelsen af sine opgaver over for de relevante myndigheder i medlemsstaterne, agenturet og Kommissionen. Sådanne rapporter skal redegøre for, hvilke skridt der er taget, og hvilke resultater der er opnået for hver af de opgaver, der er anført i denne artikel
- f) at sikre, at der ikke forekommer krydssubsidiering mellem transmissions-, distributions og forsyningsaktiviteter.
- g) at overvåge transmissionssystemoperatørernes investeringsplaner og vurdere i sin årsrapport disse planers forenelighed med den europæiske netudviklingsplan, jf. artikel 8, stk. 3, litra b), i forordning (EF) nr. 714/2009, denne vurdering kan omfatte anbefalinger til at ændre disse investeringsplaner
- h) at overvåge, at reglerne for netsikkerhed og -pålidelighed overholdes, evaluere de hidtidige præstationer for netsikkerhed samt fastsætte eller godkende standarderne for og kravene til service- og forsyningskvalitet eller bidrage til dette sammen med andre kompetente myndigheder
- i) at overvåge graden af gennemsligtighed, herunder engrospriser, og sikre, at elektricitetsvirksomhederne opfylder deres gennemsligtighedsforpligtelser
- j) at overvåge graden og effektiviteten af markedsåbning og konkurrence på engros- og detailsalgsniveau, herunder på elektricitetsbørser, privatkundepriser, herunder forudbetalingssystemer, andel af kunder, der skifter leverandør, andel af kunder, der afmeldes, afgifter for og udførelse af vedligeholdelsestjenester, klager fra privatkunder samt enhver forvridning eller begrænsning af konkurrencen, idet den fremlægger alle relevante oplysninger og oplyser de berørte konkurrencemyndigheder om relevante sager

- k) at overvåge forekomsten af restriktiv kontraktpraksis, herunder eneretsklausuler, der kan hindre store erhvervskunder i at indgå kontrakt med mere end en enkelt leverandør samtidig eller begrænse dem i deres mulighed for at gøre det, og i påkommende tilfælde underrette de nationale konkurrencemyndigheder om en sådan praksis
- l) at respektere kontraktfrihed, hvad angår afbrydelige forsyningskontrakter samt langtidskontrakter, såfremt de er forenelige med fællesskabsretten og i overensstemmelse med Fællesskabets politikker
- m) at overvåge den tid, det tager transmissions- og distributionssystemoperatørerne at foretage tilkoblinger og reparationer
- n) at medvirke til at sikre sammen med andre relevante myndigheder, at forbrugerbeskyttelsesforanstaltninger, herunder de i bilag I fastsatte, er effektive og håndhæves
- o) at offentliggøre henstillinger vedrørende forsyningsprisernes overensstemmelse med artikel 3 mindst en gang om året og, hvor det er relevant, at fremsende disse til konkurrencemyndighederne
- p) at sikre adgang til kundernes forbrugsdata, forelægge til frivillig brug en let forståelig standardiseret opstilling på nationalt plan af forbrugsdataene og hurtig adgang for alle kunder til disse data, jf. litra h) i bilag I
- q) at overvåge gennemførelsen af regler for de opgaver og forpligtelser, der påhviler transmissionssystemoperatører, distributionssystemoperatører, forsyningsvirksomheder, kunder og andre markedsdeltagere, jf. forordning (EF) nr. 714/2009
- r) at overvåge investeringer i produktionskapacitet med sigte på forsyningssikkerhed
- s) at overvåge det tekniske samarbejde mellem Fællesskabets og tredjelandenes transmissionssystemoperatører
- t) at overvåge gennemførelsen af beskyttelsesforanstaltninger, jf. artikel 42, og
- u) at bidrage til at sikre at procedurer for udveksling af oplysninger er forenelige med de vigtigste markedsprocesser på regionalt plan.

2. De i stk. 1 omhandlede overvågningsopgaver kan udføres af andre myndigheder end den regulerende myndighed, hvis en medlemsstat har fastsat dette. I så fald stilles resultaterne af denne overvågning hurtigst muligt til rådighed for den regulerende myndighed.

Den regulerende myndighed hører, i det omfang det er relevant, og i overensstemmelse med principperne om bedre regulering, transmissionssystemoperatørerne og arbejder i givet fald tæt sammen med andre relevante nationale myndigheder under udførelsen af de opgaver, der er omhandlet i stk. 1, under iagttagelse af disses uafhængighed og uden at det berører deres egne specifikke kompetencer.

Godkendelser, der er udstedt af en regulerende myndighed eller agenturet i henhold til dette direktiv, berører ikke den regulerende myndigheds fremtidige brug i behørigt begrundede tilfælde af sine beføjelser i henhold til denne artikel eller eventuelle sanktioner fra andre relevante myndigheders eller fra Kommissionens side.

3. Når der er udpeget en uafhængig systemoperatør i medfør af artikel 13, varetager den regulerende myndighed, foruden de opgaver den er pålagt i henhold til denne artikels stk. 1, følgende opgaver:

- a) den overvåger, at transmissionssystemejereren og den uafhængige systemoperatør opfylder deres forpligtelser efter denne artikel, og udsteder sanktioner for manglende overholdelse i overensstemmelse med stk. 4, litra d)
- b) den overvåger forbindelserne og kommunikationen mellem den uafhængige systemoperatør og transmissionssystemejereren med det formål at sikre, at den uafhængige systemoperatør overholder sine forpligtelser, og skal navnlig godkende kontrakter og fungere som mæglingsmyndighed mellem den uafhængige systemoperatør og transmissionssystemejereren i tilfælde af klager forelagt af en af disse parter henhold til stk. 11
- c) for den første ti-årige netudviklingsplan godkender den investeringsplanlægningen og den flerårige netudviklingsplan, som den uafhængige systemoperatør forelægger årligt, jf. dog proceduren i artikel 13, stk. 2, litra c)
- d) den sikrer, at de takster for adgang til nettet, som den uafhængige systemoperatør opkræver, indbefatter aflønning til netejereren eller netejerne, som giver et tilstrækkeligt afkast på netaktiverne og eventuelle nye investeringer i dem, forudsat at de hviler på et økonomisk og effektivt grundlag
- e) den har beføjelse til at gennemføre inspektioner, herunder uanmeldte inspektioner, i transmissionssystemejerens og den uafhængige systemoperatørs lokaler, og
- f) den overvåger anvendelsen af overbelastningsafgifter opkrævet af den uafhængige systemoperatør i overensstemmelse med artikel 16, stk. 6, i forordning (EF) nr. 714/2009.

4. Medlemsstaterne sørger for, at de regulerende myndigheder får tildelt beføjelser, der sætter dem i stand til at udføre opgaverne i stk. 1, 3 og 6 hurtigt og effektivt. Med dette formål for øje skal den regulerende myndighed mindst have beføjelse til:

- a) at træffe afgørelser, der er bindende for elektricitetsvirksomhederne
- b) at foretage undersøgelser af, hvordan elektricitetsmarkederne fungerer, og fastlægge og pålægge foranstaltninger, der er forholdsvis og nødvendige for at fremme effektiv konkurrence og sikre, at markedet fungerer, som det skal. Den

regulerende myndighed har om nødvendigt desuden beføjelse til at samarbejde med den nationale konkurrencemyndighed og reguleringsmyndigheder for finansmarkederne eller Kommissionen om foretagelse af en undersøgelse vedrørende konkurrencelovgivningen

- c) at kræve oplysninger fra elektricitetsvirksomhederne, der er relevante for udførelsen af dens opgaver, herunder begrundelser for eventuelle afslag på tredjepartsadgang, og oplysninger om foranstaltninger, der er nødvendige for at styrke nettet
- d) at pålægge elektricitetsvirksomheder, der ikke opfylder deres forpligtelser i henhold til dette direktiv eller juridisk bindende afgørelser truffet af den regulerende myndighed eller agenturet, sanktioner, der er effektive, står i et rimeligt forhold til overtrædelsen og har afskrækkende virkning, eller at foreslå at en kompetent domstol pålægger sådanne sanktioner. Dette omfatter beføjelse til at pålægge eller til at foreslå at pålægge transmissionssystemoperatøren eller eventuelt den vertikalt integrerede virksomhed sanktioner på op til 10 % af transmissionssystemoperatørens eller den vertikalt integrerede virksomheds årlige omsætning, hvis deres respektive forpligtelser i henhold til dette direktiv ikke overholdes, og
- e) at udføre passende undersøgelser og udstede relevante instrukser med henblik på tvistbilæggelse i henhold til stk. 11 og 12.

5. Når der er udpeget en transmissionssystemoperatør i medfør af kapitel V, tillægges den regulerende myndighed, foruden de opgaver og beføjelser den er tillagt i henhold til denne artikels stk. 1 og 4, mindst følgende opgaver og beføjelser:

- a) at udstede sanktioner i overensstemmelse med stk. 4, litra d), for diskriminerende adfærd til fordel for den vertikalt integrerede virksomhed
- b) at overvåge kommunikationer mellem transmissionssystemoperatøren og den vertikalt integrerede virksomhed for at sikre, at transmissionssystemoperatøren overholder sine forpligtelser
- c) at fungere som tvistbilæggelsesmyndighed mellem den vertikalt integrerede virksomhed og transmissionssystemoperatøren i tilfælde af klager forelagt i henhold til stk. 11
- d) at overvåge kommercielle og finansielle relationer, herunder lån mellem den vertikalt integrerede virksomhed og transmissionssystemoperatøren
- e) at godkende alle kommercielle og finansielle aftaler mellem den vertikalt integrerede virksomhed og transmissionssystemoperatøren under forudsætning af, at de opfylder markedsbetingelserne

- f) at anmode om en begrundelse fra den vertikalt integrerede virksomhed, når det notificeres af den overvågningsansvarlige i overensstemmelse med artikel 21, stk. 4. Denne begrundelse skal navnlig omfatte bevis for fraværet af diskriminerende adfærd til fordel for den vertikalt integrerede virksomhed
- g) at gennemføre inspektioner, herunder uanmeldte inspektioner, i den vertikalt integrerede virksomhed og hos transmissionssystemoperatøren, og
- h) at overdrage alle eller specifikke opgaver hos transmissions-systemoperatøren til en uafhængig systemoperatør, der udpeges i overensstemmelse med artikel 13, i tilfælde af vedholdende brud på transmissionssystemoperatørens forpligtelser i henhold til dette direktiv, navnlig i forbindelse med gentagne tilfælde af diskriminerende adfærd til fordel for den vertikalt integrerede virksomhed.

6. De regulerende myndigheder har ansvaret for fastsættelse eller godkendelse af i det mindste de metoder, der anvendes til at beregne eller fastsætte betingelser og vilkår, i tilstrækkelig god tid inden de træder i kraft, for:

- a) tilslutning og adgang til nationale net, herunder transmissions- og distributionstariffer eller metoderne herfor. Disse tariffer eller metoder skal være udformet således, at de nødvendige investeringer i nettene kan gennemføres på en sådan måde, at investeringerne sikrer nettenes levedygtighed
- b) tilvejebringelse af balanceringsydelser, som leveres på den mest økonomiske måde og giver passende incitamenter til netværksbrugere, så de kan balancere deres input og resultater. Balanceringsydelserne skal leveres på en rimelig og ikke-diskriminerende måde og være baseret på objektive kriterier, og
- c) adgang til grænseoverskridende infrastrukturer, herunder procedurer for fordeling af kapacitet og styring af overbelastning.

7. De i stk. 6 nævnte metoder eller vilkår og betingelser offentliggøres.

8. Når de regulerende myndigheder fastsætter eller godkender tarifferne eller metoderne og balanceringsydelserne, sørger de for, at transmissions- og distributionssystemoperatørerne får passende incitamenter på både kort og lang sigt til at øge effektiviteten, fremme integrationen af markederne og forsyningssikkerheden og støtte de dermed forbundne forskningsaktiviteter.

9. De regulerende myndigheder overvåger overbelastningsstyringen i de nationale elektricitetssystemer, herunder i samkøringslinjer, og gennemførelsen af reglerne for styring af overbelastning. Transmissionssystemoperatører eller markedsoperatører indsender med henblik på dette deres regler for styring af overbelastning, herunder kapacitetsfordeling, til de nationale regulerende myndigheder. Nationale regulerende myndigheder kan anmode om ændringer af disse regler.

10. De regulerende myndigheder har beføjelse til at kræve, at transmissions- og distributionssystemoperatørerne om nødvendigt ændrer de vilkår og betingelser, herunder tariffer eller metoder, som er omhandlet i denne artikel, for at sikre, at disse er forholdsmæssige og anvendes på en ikke-diskriminerende måde. I tilfælde af forsinkelser ved fastsættelsen af transmissions- og distributionstariffer har de regulerende myndigheder beføjelse til at fastsætte eller godkende midlertidige transmissions- og distributionstariffer eller metoder og til at træffe afgørelse om passende kompensationsforanstaltninger, såfremt de endelige transmissions- og distributionstariffer eller metoder afviger fra disse midlertidige tariffer eller metoder.

11. Enhver part, der ønsker at klage over en transmissions- eller distributionssystemoperatør i forbindelse med den pågældende operatørs forpligtelser i henhold til dette direktiv, kan indbringe en klage for den regulerende myndighed, som i sin egenskab af tvistbilæggelsesmyndighed skal træffe en afgørelse senest to måneder efter modtagelsen af klagen. Denne periode kan forlænges med yderligere to måneder, hvis den regulerende myndighed ønsker yderligere oplysninger. Denne forlængede periode kan forlænges yderligere med klagerens samtykke. Den regulerende myndigheds afgørelse har bindende virkning, medmindre og indtil den underkendes efter påklage.

12. Enhver berørt part, som har ret til at klage over en afgørelse om metoder i henhold til denne artikel eller — når den regulerende myndighed har høringspligt — over forslag til tariffer eller metoder, kan senest to måneder efter, at afgørelsen eller forslaget til afgørelse er offentliggjort — eller tidligere, hvis fastsat af medlemsstaterne — indgive klage med henblik på fornyet behandling. En sådan klage har ikke opsættende virkning.

13. Medlemsstaterne udarbejder passende og effektive mekanismer med henblik på regulering, kontrol og gennemsigtighed for at hindre ethvert misbrug af dominerende stilling, navnlig til skade for forbrugerne, og enhver form for aggressiv adfærd. Disse mekanismer skal tilgodeses traktatens bestemmelser, især artikel 82.

14. Medlemsstaterne sikrer, at der træffes passende foranstaltninger, herunder at der indledes administrative eller strafferetlige procedurer i overensstemmelse med national lovgivning, over for de ansvarlige fysiske og juridiske personer, hvis bestemmelserne om fortrolig behandling i dette direktiv ikke er blevet overholdt.

15. Indbringelse af en klage, jf. stk. 11 og 12, udelukker ikke anvendelse af retsmidler i henhold til fællesskabsretten og/eller national ret.

16. De regulerende myndigheder skal fuldt ud begrunde deres afgørelser med henblik på domstolskontrol. Afgørelserne skal gøres offentligt tilgængelige, samtidig med at de forretningsmæssigt følsomme oplysninger behandles fortroligt.

17. Medlemsstaterne sørger for, at der på nationalt plan findes passende mekanismer, inden for hvilke en part, der er berørt af en afgørelse truffet af en regulerende myndighed, har klageret ved et organ, der er uafhængigt af de berørte parter og af enhver regering.

Artikel 38

Reguleringsordning for forhold på tværs af grænserne

1. De regulerende myndigheder samarbejder tæt og rådfører sig med hinanden samt giver hinanden og agenturet alle oplysninger, der er nødvendige for udførelsen af deres opgaver efter dette direktiv. Hvad de udvekslede oplysninger angår, skal den modtagende myndighed sikre den samme grad af fortrolighed, som den afgivende myndighed er forpligtet til at sikre.

2. De regulerende myndigheder samarbejder mindst på regionalt plan om:

- a) at fremme indførelsen af operationelle ordninger, der kan muliggøre en optimal forvaltning af nettet, fremme fælles elektricitetsbørser og fordelingen af grænseoverskridende kapacitet og muliggøre et tilstrækkeligt niveau af sammenkoblingskapacitet, herunder gennem ny sammenkobling, i regionen og mellem regioner, med henblik på at skabe mulighed for udvikling af effektiv konkurrence og forbedring af forsynings sikkerheden, uden at forskelsbehandle forsynings selskaberne i de forskellige medlemsstater
- b) at koordinere udviklingen af alle netregler for de relevante transmissionssystemoperatører og andre markedsaktører, og
- c) at koordinere udviklingen af reglerne for styring af overbelastning.

3. De nationale regulerende myndigheder har ret til at indgå samarbejdsaftaler med hinanden for at fremme et reguleringsmæssigt samarbejde.

4. De i stk. 2 nævnte foranstaltninger gennemføres i relevant omfang i tæt samråd med andre relevante nationale myndigheder, og uden at det berører disses specifikke kompetencer.

5. Kommissionen kan vedtage retningslinjer for omfanget af de regulerende myndigheders pligt til at samarbejde indbyrdes og med agenturet. Disse foranstaltninger, der har til formål at ændre ikke-væsentlige bestemmelser i dette direktiv ved at supplere det, vedtages efter forskriftsproceduren med kontrol i artikel 46, stk. 2.

Artikel 39

Overholdelse af retningslinjerne

1. Enhver regulerende myndighed og Kommissionen kan anmode agenturet om en udtalelse om, hvorvidt en afgørelse truffet af en regulerende myndighed er i overensstemmelse med de retningslinjer, der er omhandlet i dette direktiv eller i forordning (EF) nr. 714/2009.

2. Agenturet forelægger senest tre måneder efter modtagelsen af anmodningen sin udtalelse for den anmodende part (den regulerende myndighed eller Kommissionen) og for den regulerende myndighed, der har truffet den pågældende afgørelse.

3. Hvis den regulerende myndighed, der har truffet afgørelsen, ikke efterkommer agenturets udtalelse inden for fire måneder efter modtagelsen af udtalelsen, underretter agenturet Kommissionen herom.

4. Enhver regulerende myndighed, der mener, at en afgørelse, der er relevant for grænseoverskridende handel og truffet af en anden regulerende myndighed, ikke følger de retningslinjer, der er omhandlet i dette direktiv eller i forordning (EF) nr. 714/2009, kan underrette Kommissionen derom senest to måneder efter datoen for den pågældende afgørelse.

5. Finder Kommissionen inden for to måneder efter at være blevet underrettet af agenturet, jf. stk. 3, eller af en regulerende myndighed, jf. stk. 4, eller, inden for tre måneder fra datoen for afgørelsen, på eget initiativ, at en afgørelse truffet af en regulerende myndighed giver anledning til alvorlig tvivl om, hvorvidt den er forenelig med de retningslinjer, der er omhandlet i dette direktiv eller i forordning (EF) nr. 714/2009, kan Kommissionen beslutte at undersøge sagen nærmere. I så fald anmoder Kommissionen den regulerende myndighed og parterne i den sag, som den regulerende myndighed behandler, om at forelægge deres bemærkninger.

6. Hvis Kommissionen træffer afgørelse om at undersøge sagen nærmere, træffer den højst fire måneder senere endelig afgørelse om:

- a) ikke at gøre indsigelser mod den regulerende myndigheds afgørelse, eller
- b) at kræve, at den regulerende myndighed trækker sin afgørelse tilbage med den begrundelse, at retningslinjerne ikke er blevet fulgt.

7. Hvis Kommissionen ikke har truffet afgørelse om at undersøge sagen nærmere eller ikke har truffet afgørelse inden for tidsfristerne i henholdsvis stk. 5 og stk. 6, anses den for ikke at have gjort indsigelser mod den regulerende myndigheds afgørelse.

8. Den regulerende myndighed efterkommer Kommissionens afgørelse om at trække sin afgørelse tilbage inden for højst to måneder og underretter Kommissionen herom.

9. Kommissionen kan vedtage retningslinjer med nærmere procedureregler for anvendelsen af denne artikel. Disse foranstaltninger, der har til formål at ændre ikke-væsentlige bestemmelser i dette direktiv ved at supplere det, vedtages efter forskriftsproceduren med kontrol i artikel 46, stk. 2.

Artikel 40

Journalføring

1. Medlemsstaterne stiller krav om, at forsyningsvirksomheder sørger for, at de relevante data om alle transaktioner vedrørende elektricitetsforsyningskontrakter og elektricitetsderivater med engroskunder og transmissionssystemoperatører i mindst fem år er til rådighed for de nationale myndigheder, herunder den nationale regulerende myndighed, de nationale konkurrencemyndigheder og Kommissionen, med henblik på opfyldelsen af deres opgaver.

2. Disse data omfatter nærmere oplysninger om de relevante transaktioner, såsom varighed, regler om levering og afregning, mængde, datoer og tidspunkter for udførelse og transaktionspriser samt midler til at identificere den pågældende engroskunde samt nærmere detaljer om alle uafregnede elektricitetsforsyningskontrakter og elektricitetsderivater.

3. Den regulerende myndighed kan træffe afgørelse om at stille dele af disse oplysninger til rådighed for markedsdeltagerne, forudsat at forretningsmæssigt følsomme oplysninger om individuelle markedsdeltagere eller individuelle transaktioner ikke videregives. Dette stykke finder ikke anvendelse på oplysninger om finansielle instrumenter omfattet af direktiv 2004/39/EF.

4. For at sikre, at denne artikel anvendes ensartet, kan Kommissionen vedtage retningslinjer, der fastlægger metoder og ordninger for journalføring samt form og indhold for de data, der skal opbevares. Disse foranstaltninger, der har til formål at ændre ikke-væsentlige bestemmelser i dette direktiv ved at supplere det, vedtages efter forskriftsproceduren med kontrol i artikel 46, stk. 2.

5. Hvad angår forsyningsvirksomheders transaktioner vedrørende elektricitetsderivater med engroskunder og transmissionssystemoperatører, finder denne artikel først anvendelse, når Kommissionen har vedtaget de retningslinjer, der er nævnt i stk. 4.

6. Med denne artikel indføres der ikke yderligere forpligtelser for enheder omfattet af direktiv 2004/39/EF over for de i stk. 1 nævnte myndigheder.

7. Skal de i stk. 1 nævnte myndigheder have adgang til data, der opbevares af enheder omfattet af direktiv 2004/39/EF, giver de efter nævnte direktiv kompetente myndigheder dem de ønskede data.

KAPITEL X

DETAILMARKEDER

Artikel 41

Detailmarkeder

For at fremme udviklingen af velfungerende og gennemsigtige detailmarkeder i Fællesskabet sørger medlemsstaterne for, at

transmissionssystemoperatørernes, distributionssystemoperatørernes, forsyningsvirksomhedernes og kundernes og om nødvendigt andre markedsdeltageres opgaver og forpligtelser fastlægges for så vidt angår kontraktbestemmelser, forpligtelser over for kunderne, regler om dataudveksling og afregning, ejendomsretten til data og ansvaret for forbrugsmåling.

Disse regler, der offentliggøres, udformes med henblik på at lette kundernes og leverandørernes adgang til nettene, og de skal gennemgås af de regulerende myndigheder eller andre relevante nationale myndigheder.

Store erhvervskunder skal have ret til at indgå kontrakter med flere leverandører samtidig.

KAPITEL XI

AFSLUTTENDE BESTEMMELSER

Artikel 42

Beskyttelsesforanstaltninger

Opstår der en pludselig krise på energimarkedet eller opstår der fare for personers fysiske sikkerhed, for apparaters eller anlægs driftssikkerhed eller for systemets integritet, kan en medlemsstat midlertidigt træffe de nødvendige beskyttelsesforanstaltninger.

Sådanne foranstaltninger må ikke forstyrre den måde, hvorpå det indre marked fungerer, mere end højst nødvendigt og må ikke være mere vidtgående end strengt nødvendigt for at afhjælpe de pludselige vanskeligheder, der er opstået.

Den pågældende medlemsstat underretter omgående de øvrige medlemsstater om foranstaltningerne og underretter samtidig Kommissionen, som kan beslutte, at medlemsstaten skal ændre eller ophæve foranstaltningerne, hvis de medfører konkurrenceforvridning og påvirker samhandelen negativt på en måde, som strider imod den fælles interesse.

Artikel 43

Ensartede vilkår

1. Foranstaltninger, som medlemsstaterne kan træffe i medfør af dette direktiv for at sikre ensartede vilkår, skal være forenelige med traktaten, navnlig artikel 30, og fællesskabsretten.

2. Foranstaltningerne i stk. 1 skal være forholdsmæssigt afpassede, ikke-diskriminerende og gennemsigtige. Disse foranstaltninger må først iværksættes, når Kommissionen er blevet underrettet og har givet sin godkendelse.

3. Inden for to måneder efter modtagelsen af den i stk. 2 omhandlede meddelelse træffer Kommissionen afgørelse om denne. Fristen løber fra dagen efter modtagelsen af samtlige oplysninger. Træffer Kommissionen ikke afgørelse inden for denne periode på to måneder, skal den anses for ikke at have rejst indsigelser mod de meddelte foranstaltninger.

Artikel 44

Undtagelser

1. Medlemsstater, som efter dette direktivs ikrafttræden kan påvise, at der er betydelige problemer forbundet med driften af deres små isolerede systemer, kan anmode Kommissionen om undtagelser fra de relevante bestemmelser i kapitel IV, VI, VII og VIII, samt kapitel III i tilfælde af mikro-isolerede systemer, for så vidt angår renovering, opgradering og udvidelse af eksisterende kapacitet. Kommissionen underretter under iagttagelse af kravet om fortrolighed medlemsstaterne om sådanne anmodninger, inden den træffer afgørelse. Denne afgørelse offentliggøres i *Den Europæiske Unions Tidende*.

2. Artikel 9 finder ikke anvendelse på Cypren, Luxembourg og/eller Malta. Derudover finder artikel 26, 32 og 33 ikke anvendelse på Malta.

Med henblik på artikel 9, stk. 1, litra b), omfatter begrebet »virksomhed, der varetager produktions- eller forsyningsopgaver« ikke endelige kunder, der varetager produktions- og/eller forsyningsopgaver vedrørende elektricitet enten direkte eller via en virksomhed, som de øver kontrol over enten individuelt eller i fællesskab, forudsat at de endelige kunder, herunder deres andele af den elektricitet, der produceres i kontrollerede virksomheder, i årligt gennemsnit er nettoforbrugere af elektricitet, og forudsat at den økonomiske værdi af den elektricitet, de sælger til tredjeparter, er ubetydelig i forhold til deres andre forretninger.

Artikel 45

Revisionsprocedure

Hvis Kommissionen i den i artikel 47, stk. 6, nævnte rapport når den konklusion, at det — på grund af den effektive måde, hvorpå der er blevet givet netadgang i en medlemsstat som har sikret fuldstændig, ikke-diskriminerende og uhindret netadgang — må konstateres, at visse forpligtelser, som dette direktiv pålægger virksomhederne (herunder forpligtelserne vedrørende distributionssystemoperatørernes selskabsretlige adskillelse) ikke står i forhold til det mål, der søges nået, kan den berørte medlemsstat anmode Kommissionen om at blive undtaget fra det pågældende krav.

Medlemsstaten meddeler omgående Kommissionen en sådan anmodning samt alle de oplysninger, som er nødvendige for at dokumentere, at konklusionen i rapporten om, at der sikres effektiv netadgang, vil blive fastholdt.

Senest tre måneder efter at Kommissionen er blevet underrettet om anmodningen, vedtager den en udtalelse om den berørte medlemsstats anmodning og fremsætter eventuelt forslag for Europa-Parlamentet og Rådet om at ændre de relevante bestemmelser i dette direktiv. Kommissionen kan i forslaget til ændring af dette direktiv foreslå at undtage den berørte medlemsstat fra særlige krav, hvis denne medlemsstat i givet fald gennemfører lige så effektive foranstaltninger.

Artikel 46

Udvalg

1. Kommissionen bistås af et udvalg.
2. Når der henvises til dette stykke, anvendes artikel 5a, stk. 1-4, og artikel 7 i afgørelse 1999/468/EF, jf. dennes artikel 8.

Artikel 47

Rapportering

1. Kommissionen overvåger og evaluerer anvendelsen af dette direktiv og forelægger første gang den 4. august 2004 og derefter hvert år, en samlet situationsrapport for Europa-Parlamentet og Rådet. Situationsrapporten skal mindst indeholde følgende:
 - a) indhøstede erfaringer og fremskridt med hensyn til skabelsen af et fuldstændigt og velfungerende indre elektricitetsmarked og de resterende hindringer herfor, herunder aspekter som markedsdominans, markedskoncentration, aggressiv og konkurrencebegrænsende adfærd og den måde, hvorpå disse indvirker på markedsforvridningen
 - b) i hvilket omfang kravene vedrørende adskillelse og tariffer i dette direktiv har medvirket til at sikre en retfærdig og ikke-diskriminerende adgang til fællesskabets elektricitetssystem og ensartede konkurrencevilkår, samt hvilke økonomiske, miljømæssige og sociale konsekvenser åbningen af elektricitetsmarkedet har haft for kunderne
 - c) en undersøgelse af spørgsmål vedrørende systemkapaciteten og forsyningssikkerheden for elektricitet i Fællesskabet, navnlig den eksisterende og forventede balance mellem efterspørgsel og udbud, under hensyntagen til den fysiske kapacitet for udveksling mellem områder
 - d) foranstaltninger, der træffes i medlemsstaterne til dækning af perioder med særlig høj efterspørgsel og til afhjælpning af bortfald af forsyninger fra en eller flere leverandører, og som vil være genstand for særlig opmærksomhed
 - e) implementeringen af undtagelsen i henhold til artikel 26, stk. 4, med henblik på en eventuel revision af tærsklen
 - f) en generel vurdering af de fremskridt, der er gjort med hensyn til bilaterale forbindelser med tredjelande, som producerer og eksporterer eller transporterer elektricitet, herunder fremskridt med hensyn til markedsintegration, elektricitetshandelens samfundsmæssige og miljømæssige konsekvenser, handel og adgang til sådanne tredjelands net

- g) eventuelle harmoniseringsbehov, der ikke har tilknytning til direktivets bestemmelser, og
- h) en beskrivelse af, hvordan medlemsstaterne i praksis har gennemført kravene med hensyn til energimærkning som anført i artikel 3, stk. 9, og hvordan der er blevet taget hensyn til henstillinger fra Kommissionen herom.

Situationsrapporten kan eventuelt indeholde henstillinger, navnlig vedrørende mærkningsbestemmelsernes anvendelsesområde og udformning, herunder den måde, hvorpå der henvises til eksisterende referencekilder og især indholdet af disse kilder, navnlig hvorledes information om den miljømæssige indvirkning af i det mindste CO₂-emissioner og radioaktivt affald fra elektricitetsproduktion fra forskellige energikilder kan tilvejebringes på en gennemsigtig, let tilgængelig og sammenlignelig måde i hele Fællesskabet, og hvorledes medlemsstaternes foranstaltninger for at kontrollere nøjagtigheden af leverandørernes oplysninger kan forenkles, samt hvilke foranstaltninger der kunne modvirke negative virkninger af markedsdominans og markedskoncentration.

2. Hvert andet år skal den i stk. 1 nævnte situationsrapport også indeholde en analyse af de forskellige foranstaltninger, der er truffet i medlemsstaterne for at opfylde offentlige serviceforpligtelser, og en vurdering af, hvor effektive de har været, især deres indvirkning på konkurrencen på elektricitetsmarkedet. Denne rapport kan i givet fald indeholde henstillinger vedrørende foranstaltninger, der skal træffes på nationalt plan, for at opnå høje standarder for offentlig service eller foranstaltninger, der skal forhindre opdeling af markedet.

3. Kommissionen forelægger senest den 3. marts 2013 som led i den generelle evaluering Europa-Parlamentet og Rådet en detaljeret specifik rapport om, i hvilket omfang kravene vedrørende adskillelse i kapitel V har medvirket til at sikre transmissionssystemoperatørerne fuld og reel uafhængighed, med anvendelse af effektiv adskillelse som benchmark.

4. I den vurdering, som Kommissionen skal foretage i henhold til stk. 3, tager den navnlig hensyn til følgende kriterier: retfærdig og ikke-diskriminerende netadgang, effektiv regulering, udvikling af nettet til opfyldelse af markedets krav, ikke-konkurrenceforvridende investeringsincitamenter, udvikling af sammenkoblingsinfrastruktur, effektiv konkurrence på Fællesskabets energimarkeder og forsyningssikkerhedssituationen i Fællesskabet.

5. Kommissionen forelægger, når det er relevant, og navnlig når den i stk. 3 omhandlede detaljerede specifikke rapport fastslår, at betingelserne i stk. 4 ikke er garanteret i praksis, Europa-Parlamentet og Rådet forslag med henblik på fuldt ud at sikre transmissionssystemoperatørernes effektive uafhængighed senest den 3. marts 2014.

6. Kommissionen forelægger senest den 1. januar 2006 Europa-Parlamentet og Rådet en detaljeret rapport om fremskridtene med hensyn til at etablere det indre marked for elektricitet. Rapporten skal navnlig omhandle:

- eksistensen af en ikke-diskriminerende netadgang
- effektiv regulering
- udviklingen af samkoblingsinfrastruktur og forsyningssikkerhedssituationen i Fællesskabet
- i hvilken udstrækning små virksomheder og privatkunder får det fulde udbytte af markedets åbning, navnlig for så vidt angår standarden af den offentlige service og forsyningspligten
- i hvilken udstrækning markeder i praksis er åbne for en effektiv konkurrence, herunder aspekter som markedsdominans, markedskoncentration, aggressiv og konkurrencebegrænsende adfærd
- i hvilken udstrækning kunder rent faktisk skifter leverandører og genforhandler tariffer
- prisudvikling, herunder forsyningspriser, i forhold til graden af markedsåbning, og
- erfaringer indhøstet i forbindelse med anvendelsen af dette direktiv med hensyn til den effektive uafhængighed af systemoperatører i vertikalt integrerede virksomheder, og om der ud over funktionel uafhængighed og regnskabsmæssig adskillelse er udviklet andre foranstaltninger, som har virkninger, der svarer til selskabsretlig adskillelse.

Kommissionen forelægger, når det er relevant, Europa-Parlamentet og Rådet forslag, navnlig med henblik på at sikre høje standarder for offentlig service.

Kommissionen forelægger, når det er relevant, Europa-Parlamentet og Rådet forslag, navnlig med henblik på at sikre distributionssystemoperatørernes fulde og effektive uafhængighed inden den 1. juli 2007. Om nødvendigt omfatter disse forslag i overensstemmelse med konkurrencelovgivningen også foranstaltninger til at imødegå problemer i forbindelse med markedsdominans, markedskoncentration, aggressiv og konkurrencebegrænsende adfærd.

Artikel 48

Ophævelse

Direktiv 2003/54/EF ophæves fra den 3. marts 2011; dette berører dog ikke medlemsstaternes forpligtelser med hensyn til fristerne for gennemførelse og anvendelse af nævnte direktiv. Henvisninger til det ophævede direktiv betragtes som henvisninger til nærværende direktiv og læses efter sammenligningstabellen i bilag II.

Artikel 49

Gennemførelse

1. Medlemsstaterne sætter de nødvendige love og administrative bestemmelser i kraft for at efterkomme dette direktiv senest den 3. marts 2011. De underretter straks Kommissionen herom.

De anvender disse love og bestemmelser fra den 3. marts 2011 med undtagelse af artikel 11, som de skal anvende fra den 3. marts 2013.

Disse love og bestemmelser skal ved vedtagelsen indeholde en henvisning til dette direktiv eller skal ved offentliggørelsen ledsages af en sådan henvisning. De nærmere regler for henvisningen fastsættes af medlemsstaterne.

2. Medlemsstaterne meddeler Kommissionen teksten til de vigtigste nationale retsforskrifter, som de udsteder på det område, der er omfattet af dette direktiv.

Artikel 50

Ikrafttræden

Dette direktiv træder i kraft på tyvendedagen efter offentliggørelsen i *Den Europæiske Unions Tidende*.

Artikel 51

Adressater

Dette direktiv er rettet til medlemsstaterne.

Udfærdiget i Bruxelles, den 13. juli 2009.

På Europa-Parlamentets vegne
H.-G. PÖTTERING
Formand

På Rådets vegne
E. ERLANDSSON
Formand

BILAG I

FORANSTALTNINGER VEDRØRENDE FORBRUGERBESKYTTELSE

1. Med forbehold af Fællesskabets bestemmelser om forbrugerbeskyttelse, særlig Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/7/EF af 20. maj 1997 om forbrugerbeskyttelse i forbindelse med aftaler vedrørende fjernsalg ⁽¹⁾ og Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler ⁽²⁾, skal de foranstaltninger, der henvises til i artikel 3, sikre, at kunder:

- a) har ret til en kontrakt med deres leverandør, idet der i kontrakten angives følgende:
- leverandørens navn og adresse
 - hvilke ydelser der leveres og på hvilket kvalitetsniveau, samt tidspunkt for første tilslutning
 - hvilke typer vedligeholdsservice der tilbydes
 - hvordan aktuel information om gældende tariffer og vedligeholdsgebyrer kan indhentes
 - kontraktens løbetid, betingelserne for fornyelse og afslutning af ydelserne og af kontrakten samt hvorvidt der er muligt at opsige kontrakten uden omkostninger
 - eventuel erstatning eller tilbagebetaling, hvis det i kontrakten fastsatte kvalitetsniveau ikke overholdes, herunder unøjagtig og forsinket fakturering
 - hvordan procedurerne for bilæggelse af tvister, jf. litra f), iværksættes
 - oplysninger om forbrugerrettigheder, herunder klagebehandling og alle de i dette punkt omhandlede oplysninger, som videreformidles ved fakturering og via elektricitetsvirksomhedernes websteder på en klar og let forståelig måde.

Betingelserne skal være rimelige og velkendte på forhånd. Under alle omstændigheder bør der gives oplysning om betingelserne forud for kontraktens indgåelse eller bekræftelse. Hvis kontrakterne indgås via mellemmand, gives der ligeledes oplysning om de i dette litra omhandlede forhold forud for kontraktens indgåelse

- b) underrettes med passende varsel, hvis leverandøren agter at ændre kontraktbestemmelserne, og orienteres om deres ret til at hæve kontrakten, når de modtager denne underretning. Leverandørerne giver på en gennemsigtig og forståelig måde deres kunder direkte meddelelse om enhver gebyrforhøjelse, idet dette skal ske på et passende tidspunkt og senest én normal faktureringsperiode efter forhøjelsens ikrafttræden. Medlemsstaterne sikrer, at kunderne kan hæve kontrakten, hvis de ikke godkender de nye betingelser, som elektricitetsleverandøren har underrettet dem om
- c) modtager gennemsigtige oplysninger om gældende priser og tariffer og om standardvilkår og betingelser for adgang til og brug af elektricitetsleverancer
- d) tilbydes et bredt udvalg af betalingsmetoder, som ikke må indebære urimelig forskelsbehandling af kunderne. Forudbetalingssystemer skal være rimelige og passende afspejle det forventede elektricitetsforbrug. Eventuelle forskelle i vilkår og betingelser skal afspejle leverandørens omkostninger ved forskellige betalingssystemer. De generelle vilkår og betingelser skal være rimelige og gennemsigtige. De skal anføres i et klart og forståeligt sprog og må ikke indeholde ikke-kontraktmæssige hindringer for at udøve kundernes rettigheder, f.eks. overdreven dokumentation. Kunderne skal beskyttes mod urimelige eller vildledende salgsmetoder
- e) ikke skal betale for at skifte leverandør

⁽¹⁾ EFT L 144 af 4.6.1997, s. 19.

⁽²⁾ EFT L 95 af 21.4.1993, s. 29.

- f) nyder godt af gennemsigtige, enkle og billige procedurer for behandling af deres klager. Alle forbrugere skal navnlig have ret til ydelser og klagebehandling af god standard fra deres elektricitetsleverandørs side. Sådanne udenretslige tvistbilæggelsesprocedurer skal gøre det muligt at bilægge tvister hurtigt og rimeligt, helst i løbet af tre måneder og skal, hvis det skønnes berettiget, indeholde bestemmelser om et erstatnings- og/eller tilbagebetalingssystem. Når det er muligt, bør principperne i Kommissionens henstilling 98/257/EF af 30. marts 1998 om de principper, der finder anvendelse på organer, med ansvar for udenretlig bilæggelse af tvister på forbrugerområdet ⁽¹⁾, følges
 - g) informeres om deres rettigheder med hensyn til forsyningspligt, hvis de er omfattet af forsyningspligt i henhold til de bestemmelser, medlemsstaterne har vedtaget i medfør af artikel 3, stk. 3
 - h) har adgang til deres forbrugsdata og skal, efter udtrykkelig aftale og gratis, kunne give enhver registreret forsyningsvirksomhed adgang til deres egne målerdata. Den part, der er ansvarlig for dataforvaltning, har pligt til at give virksomheden disse data. Medlemsstaterne fastlægger et standardformat for de pågældende data og en procedure, hvorefter leverandører og forbrugere kan få adgang til dem. Der må ikke pålægges forbrugeren ekstra udgifter for denne ydelse
 - i) informeres fyldestgørende om det faktiske elektricitetsforbrug og prisen for det tilstrækkelig hyppigt til, at de kan regulere deres eget elektricitetsforbrug. Oplysningerne gives ved at anvende en tilstrækkelig tidsramme, der tager hensyn til kapaciteten af forbrugerens måleudstyr og det pågældende elektricitetsprodukt. Der tages passende hensyn til omkostningseffektiviteten ved sådanne foranstaltninger. Der må ikke pålægges forbrugeren ekstra udgifter for denne ydelse
 - j) modtager en endelig kontoopgørelse efter ethvert skift af elektricitetsleverandør senest seks uger, efter at ændringen af leverandør har fundet sted.
2. Medlemsstaterne sikrer gennemførelse af intelligente målersystemer, som skal bidrage til forbrugernes aktive deltagelse i markedet for elektricitetsforsyning. Gennemførelsen af disse målersystemer kan blive genstand for en økonomisk vurdering af alle de langsigtede ulemper og fordele for markedet og den enkelte forbruger eller en vurdering af, hvilken form for intelligent målersystem er økonomisk velbegrundet og omkostningseffektiv, og hvilken tidsramme er gennemførlig for deres distribution.

Disse vurderinger skal finde sted senest den 3. september 2012.

Medlemsstaterne eller en kompetent myndighed, som de udpeger, forbereder på grundlag af denne vurdering en tidsplan med et mål på op til 10 år for gennemførelsen af intelligente målersystemer.

Hvis indførelsen af intelligente målere vurderes at være positiv, skal mindst 80 % af forbrugerne udstyres med intelligente målersystemer senest i 2020.

Medlemsstaterne eller en kompetent myndighed, som de udpeger, sikrer interoperabilitet af de målersystemer, som skal gennemføres på deres territorier, og tager behørigt hensyn til anvendelsen af passende standarder og bedste praksis og betydningen af at udvikle det indre marked for elektricitet.

⁽¹⁾ EFT L 115 af 17.4.1998, s. 31.

BILAG II

SAMMENLIGNINGSTABEL

Direktiv 2003/54/EF	Nærværende direktiv
Artikel 1	Artikel 1
Artikel 2	Artikel 2
Artikel 3	Artikel 3
Artikel 4	Artikel 4
Artikel 5	Artikel 5
—	Artikel 6
Artikel 6	Artikel 7
Artikel 7	Artikel 8
Artikel 10	Artikel 9
Artikel 8	Artikel 10
—	Artikel 11
Artikel 9	Artikel 12
—	Artikel 13
—	Artikel 14
Artikel 11	Artikel 15
Artikel 12	Artikel 16
—	Artikel 17
—	Artikel 18
—	Artikel 19
—	Artikel 20
—	Artikel 21
—	Artikel 22
—	Artikel 23
Artikel 13	Artikel 24
Artikel 14	Artikel 25
Artikel 15	Artikel 26
Artikel 16	Artikel 27
Artikel 17	Artikel 29
Artikel 18	Artikel 30
Artikel 19	Artikel 31
Artikel 20	Artikel 32
Artikel 21	Artikel 33
Artikel 22	Artikel 34
Artikel 23, stk. 1 (første og andet punktum)	Artikel 35
—	Artikel 36
Artikel 23 (resten)	Artikel 37
—	Artikel 38
—	Artikel 39
—	Artikel 40
—	Artikel 41
Artikel 24	Artikel 42

Direktiv 2003/54/EF	Nærværende direktiv
—	Artikel 43
Artikel 25	—
Artikel 26	Artikel 44
Artikel 27	Artikel 45
—	Artikel 46
Artikel 28	Artikel 47
Artikel 29	Artikel 48
Artikel 30	Artikel 49
Artikel 31	Artikel 50
Artikel 32	Artikel 51
Bilag A	Bilag I